

www.turkishstudies.net/religion

Turkish Studies - Comparative Religious Studies

eISSN: 2667-5544

Research Article / Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

A Sociological Study on the Relationship Between Football Fandom and Politics

Futbol Taraftarlığı ve Siyaset İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma

Şükrü Türköz*

Abstract: This study aims to examine the relationship between football fandom and politics from a sociological perspective. Football today has acquired cultural, economic and political dimensions beyond being merely a sporting activity. The study aims to examine, based on empirical data, whether football fans' political identities, levels of political interest and voting behaviors are associated with their supporter identities. Accordingly, the research design is grounded in a quantitative approach, employing a descriptive and correlational survey model. The population of the study consists of individuals aged 18 and over residing in the central district of Niğde province. During the fieldwork stage, data were collected through a questionnaire administered to 444 participants selected using a simple random sampling method. The collected data were analyzed using the SPSS 25 software package, applying statistical techniques such as chi-square tests, t-tests and ANOVA. The findings are presented in the form of frequency and percentage distributions. The results of the analysis indicate that, in the case of Niğde province, football fandom exhibits significant relationships with demographic variables such as gender, education and income level; however, supporter identity is not associated with political identity or political party preferences. Moreover, the vast majority of participants express negative attitudes toward supporter groups assuming an active role in politics. In conclusion, this study contributes to the sociology of sport and political sociology by providing empirical evidence on the relationship between football fandom and political attitudes in Türkiye. The findings challenge widespread assumptions regarding the politicization of football supporters and highlight the need to approach football fandom as a multifaceted social identity rather than a direct determinant of political behavior. While football undoubtedly constitutes a politically meaningful cultural space, its influence on individual political preferences appears to be more limited and indirect than commonly assumed. Future research may benefit from comparative studies across different regions, qualitative approaches focusing on supporter narratives and longitudinal designs that capture potential changes over time in the football-politics nexus

Keywords: Sociology, Sport, Football, Politics, Fandom

Öz: Bu çalışma futbol taraftarlığı ile siyaset arasındaki ilişkiyi sosyolojik bir perspektiften incelemeyi amaçlamaktadır. Futbol, günümüzde yalnızca sportif bir etkinlik olmanın ötesinde kültürel, ekonomik ve siyasal boyutlar da kazanmıştır. Çalışma, futbol taraftarlarının siyasal kimlikleri, siyasal ilgi düzeyleri ve oy

* Assoc. Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir University, Zübeyde Hanım Faculty of Health Sciences, Department of Social Work

Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6185-3785>

sukruturkoz@ohu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Türköz, Ş. (2026). A sociological study on the relationship between football fandom and politics / Futbol taraftarlığı ve siyaset ilişkisi üzerine sosyolojik bir araştırma. *Turkish Studies-Comparative Religious Studies*, 21(Ö1), 2625-2678. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer]. Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.89522>

Received/Geliş: 26 January/Ocak 2026

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

verme davranışlarının taraftarlık kimliğiyle ilişkili olup olmadığını ampirik verilere dayanarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle araştırmanın tasarımı nicel araştırma deseni ekseninde betimsel ve ilişkisel tarama modeli esas alınmıştır. Araştırmanın evrenini Niğde ili Merkez ilçesinde yaşayan 18 yaşını doldurmuş bireyler oluşturmaktadır. Saha aşamasında basit tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenen 444 katılımcıdan anket yoluyla veri toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS-25 programı aracılığıyla Ki-kare, t-testi, ANOVA gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, frekans ve yüzde dağılımları şeklinde görselleştirilmiştir. Analiz sonuçları Niğde ili özelinde futbol taraftarlığının cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerle anlamlı ilişkiler sergilediğini, ancak taraftarlık kimliğinin siyasal kimlik ve siyasi parti tercihleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların büyük çoğunluğu taraftar gruplarının siyasette aktif rol üstlenmesine olumsuz yaklaşmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye’de futbol taraftarlığı ile siyasal tutumlar arasındaki ilişkiye dair saha bulguları sunarak spor sosyolojisi ve siyaset sosyolojisi literatürüne katkı sağlamaktadır. Bulgular, futbol taraftarlarının siyasallığına ilişkin yaygın varsayımları doğrulamamakta ve futbol taraftarlığının doğrudan politik davranışları belirleyen bir unsurdan ziyade çok boyutlu bir toplumsal kimlik olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Şüphesiz siyasal anlamlar da içeren bir kültürel alan olmakla birlikte futbolun bireysel politik tercihler üzerindeki etkisi sanıldığından daha sınırlı ve dolaylı görünmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmaların, farklı coğrafi bölgeler/iller arasında karşılaştırmalı analizler ve derinlemesine görüşmelere odaklanan nitel çalışmalar ile zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyoloji, Spor, Futbol, Siyaset, Taraftarlık

Structured Abstract:

Football is one of the most popular sports worldwide and has evolved far beyond being a mere athletic activity. In contemporary societies, football constitutes a significant cultural, economic and political phenomenon, shaping collective identities, social interactions and public discourses. As a mass-mediated and emotionally charged social field, football provides fertile ground for the articulation of ideological positions, political mobilization and expressions of dissent or loyalty. In this respect, football fandom represents not only sporting allegiance but also a form of social identity that may intersect with political attitudes and behaviors.

The relationship between football and politics has been widely discussed in international literature. Numerous studies demonstrate that football has historically been used by political authorities as an ideological instrument for nation-building, mass mobilization and regime legitimation, while at the same time functioning as a platform for resistance, protest and counter-hegemonic practices. In many national contexts, organized supporter groups have been associated with specific political ideologies, ranging from far-right nationalism to left-wing and anti-fascist movements. However, despite the growing body of international research, empirical studies that systematically examine the relationship between football fandom and political attitudes in Türkiye remain limited, particularly those based on quantitative field data.

The aim of this study is to examine the relationship between football fandom and politics from a sociological perspective and to present empirical findings through the case Türkiye. Rather than engaging in a purely theoretical discussion, the study seeks to empirically examine whether football supporters' political identities, levels of political interest and voting behaviors are associated with their supporter identities. Additionally, the study explores how socio-demographic variables such as gender, age, education level and income relate to football fandom and political orientations.

Methodologically, the study is grounded in a quantitative research design employing a descriptive and correlational survey model. The population of the study consists of individuals aged 18 and over residing in the central district of Niğde province. Niğde was selected due to its socio-political characteristics, which closely resemble national electoral tendencies in Türkiye, thereby providing a meaningful case for broader sociological interpretation. Given constraints related to time, cost and accessibility, a simple random sampling method was employed. Based on a 95% confidence level and a 5% margin of error, the minimum required sample size was calculated as 384 participants. During the data collection process, questionnaires were administered both face-to-face and online via social media platforms such as WhatsApp and Instagram. A total of 452 questionnaires were collected, of which 444 were deemed valid and included in the analysis.

The survey instrument was developed based on an extensive review of the relevant literature and included questions on demographic characteristics, football fandom (supported team, frequency of attending matches, supporter group membership and social media engagement), political identity, political interest, voting behavior and attitudes toward the political role of supporter groups. To measure participants' attitudes toward the political involvement of supporter groups, a single-item 7-point Likert-type scale was used, ranging from "strongly disagree" to "strongly agree." The collected data were analyzed using the SPSS 25 software package. Statistical techniques included descriptive statistics, chi-square tests, independent samples t-tests, one-way ANOVA, correlation analyses and frequency and percentage distributions.

The findings reveal several noteworthy patterns. First, football fandom in the Niğde sample shows significant associations with certain socio-demographic variables. Gender, education level and income level are found to be significantly related to football fandom, with men and individuals from lower and middle income groups displaying higher levels of team support. In contrast, age differences do not produce a strong differentiation in terms of supporter identity. Second, the majority of participants support one of the three major football clubs in Türkiye -Galatasaray, Fenerbahçe or Beşiktaş-while a notable minority report not supporting any team at all.

More importantly, the results indicate that football supporter identity does not have a statistically significant effect on participants' political party preferences or voting behaviors. Contrary to popular assumptions and social media narratives that portray football supporters as politically homogeneous groups aligned with specific political ideologies, the empirical findings suggest that football fandom and partisan political preferences are largely independent of one another in the examined context. Political identity and voting behavior appear to be shaped more strongly by broader socio-political factors rather than by football-related affiliations.

Additionally, the study finds that the vast majority of participants express negative attitudes toward the idea of supporter groups playing an active role in politics. While football stadiums and supporter cultures may occasionally function as arenas for political expression and protest, respondents generally do not perceive organized supporter groups as legitimate or desirable political actors. This finding points to a clear distinction made by participants between sporting identity and formal political engagement.

In conclusion, this study contributes to the sociology of sport and political sociology by providing empirical evidence on the relationship between football fandom and political attitudes in Türkiye. The findings challenge widespread assumptions regarding the politicization of football supporters and highlight the need to approach football fandom as a multifaceted social identity rather than a direct determinant of political behavior. While football undoubtedly constitutes a politically meaningful cultural space, its influence on individual political preferences appears to be more limited and indirect than commonly assumed. Future research may benefit from comparative studies across different regions, qualitative approaches focusing on supporter narratives and longitudinal designs that capture potential changes over time in the football-politics nexus.

Keywords: Sociology, Sport, Football, Politics, Football Fandom.

الملخص المنظم:

تُعَدُّ كرة القدم إحدى أكثر الرياضات انتشاراً على مستوى العالم، وقد تجاوزت منذ زمن بعيد كونها مجرد نشاط رياضي لتغدو ظاهرة ثقافية واقتصادية وسياسية ذات أبعاد متعددة. ففي المجتمعات المعاصرة، تسهم كرة القدم في تشكيل الهويات الجمعية، وأنماط التفاعل الاجتماعي والخطابات العامة، كما تُوقَّر، بوصفها مجالاً اجتماعياً جماهيرياً مشحوناً بالعواطف وتدعمه وسائل الإعلام، بيئة خصبة لبلورة المواقف الأيديولوجية، والتعبئة السياسية، والتعبير عن الولاء أو المعارضة. ومن هذا المنطلق، لا تقتصر هوية مشجع كرة القدم على الانتماء الرياضي فحسب، بل تمثل أيضاً شكلاً من أشكال الهوية الاجتماعية التي قد تتقاطع مع الاتجاهات والسلوكيات السياسية.

حظيت العلاقة بين كرة القدم والسياسة باهتمام واسع في الأدبيات الأكاديمية الدولية، إذ تشير دراسات عديدة إلى أن كرة القدم، استُخدمت تاريخياً من قبل السلطات السياسية بوصفها أداة أيديولوجية لبناء الأمة، وحشد الجماهير، وإضفاء الشرعية على الأنظمة السياسية. وفي الوقت ذاته شكّلت فضاءاً للمقاومة والاحتجاج والممارسات المضادة للهيمنة. وفي العديد من السياقات الوطنية، ارتبطت مجموعات المشجعين المنظمة بتوجهات سياسية محددة، امتدت من القومية اليمينية المتطرفة إلى الحركات اليسارية والمناهضة للفاشية. ومع ذلك، وعلى الرغم من اتساع نطاق الأدبيات الدولية، لا تزال الدراسات التجريبية التي تتناول بصورة منهجية العلاقة بين تشجيع كرة القدم والاتجاهات السياسية في تركيا محدودة، ولا سيما الدراسات المعتمدة على البيانات الميدانية الكمية.

تهدف هذه الدراسة إلى تحليل العلاقة بين تشجيع كرة القدم والسياسة من منظور علم الاجتماع، وتقديم نتائج تجريبية من خلال الحالة التركية. وبدلاً من الاقتصار على الطرح النظري، تسعى الدراسة إلى اختبار ما إذا كانت الهويات السياسية للمشجعين، ومستويات اهتمامهم بالشأن السياسي، وسلوكياتهم الانتخابية ترتبط بهوياتهم التشجيعية. كما تبحث في العلاقة بين المتغيرات الاجتماعية والديموغرافية، مثل الجنس والعمر، والمستوى التعليمي، ومستوى الدخل، وبين كلٍّ من الانتماء التشجيعي والاتجاهات السياسية.

اعتمدت الدراسة منهجاً كمياً قائماً على نموذج المسح الوصفي الارتباطي. وتكوّن مجتمع الدراسة من الأفراد الذين تبلغ أعمارهم ثمانية عشر عاماً فأكثر والمقيمين في مركز ولاية نيقية. وقد اختيرت نيقية نظراً لخصائصها الاجتماعية والسياسية التي تُظهر تقارباً ملحوظاً مع الاتجاهات الانتخابية العامة في تركيا، الأمر الذي يجعلها حالة مناسبة للتفسير السوسيولوجي الأوسع. ونظراً للقيود المتعلقة بالوقت والتكلفة وإمكانية الوصول إلى المبحوثين، استُخدمت طريقة المعاينة العشوائية البسيطة. واستناداً إلى مستوى ثقة بلغ 95% وهامش خطأ قدره 5%، حُدِّد الحد الأدنى لحجم العينة بـ 384 مشاركاً. وقد جُمعت البيانات من خلال استبيانات وُزِّعت حضورياً و عبر الإنترنت باستخدام منصات التواصل الاجتماعي، مثل واتساب وإنستغرام. وبلغ إجمالي الاستبيانات المجموعة 452 استبانة، أدرج منها 444 استبانة صالحة ضمن التحليل الإحصائي.

وقد أُعدَّت أداة الدراسة استناداً إلى مراجعة شاملة للأدبيات ذات الصلة، واشتملت على أسئلة تتعلق بالخصائص الديموغرافية وتشجيع كرة القدم (الفريق المشجّع، وتكرار حضور المباريات، وعضوية مجموعات المشجعين، ومستوى التفاعل عبر وسائل التواصل الاجتماعي)، والهوية السياسية، والاهتمام بالشأن السياسي، والسلوك الانتخابي، والمواقف من الدور السياسي لمجموعات المشجعين. ولقياس مواقف المشاركين تجاه انخراط مجموعات المشجعين في السياسة، استُخدم مقياس ليكرت أحادي البند مكوّن من سبع درجات، تراوحت استجاباته بالاعتماد على الإحصاءات الوصفية، واختبار كاي-سكوير. SPSS 25 بين «لا أوافق إطلاقاً» و«أوافق تماماً». وُحِّلَّت البيانات باستخدام برنامج وتحليلات الارتباط، إضافة إلى توزيعات التكرارات والنسب، (ANOVA) للعينات المستقلة، وتحليل التباين الأحادي (t) تربيع، واختبار المنوية.

أظهرت النتائج عدداً من الأنماط المهمة. فقد تبين أولاً أن تشجيع كرة القدم في عينة نيقية يرتبط ارتباطاً ذا دلالة إحصائية ببعض المتغيرات الاجتماعية والديموغرافية؛ إذ وُجدت علاقة معنوية بين التشجيع وكلٍّ من الجنس، والمستوى التعليمي، ومستوى الدخل، حيث أظهر الذكور والأفراد المنتمون إلى الفئات ذات الدخل المنخفض والمتوسط مستويات أعلى من الانتماء إلى الأندية. في المقابل، لم يُظهر العمر فروقاً جوهرية فيما يتعلق بالهوية التشجيعية. كما أوضحت النتائج أن غالبية المشاركين يشجعون أحد الأندية التركية الثلاثة الكبرى، وهي غلطة سراي وفنربخشة، وبشكاش، في حين أفادت أقلية ملحوظة بأنها لا تشجع أي فريق.

وتكشف النتائج، على نحو أكثر أهمية، أن هوية مشجع كرة القدم لا تُحدث تأثيراً ذا دلالة إحصائية في تفضيلات المشاركين الحزبية أو في سلوكهم الانتخابي. وعلى خلاف الافتراضات الشائعة والخطابات المتداولة عبر وسائل التواصل الاجتماعي التي تصوّر جماهير كرة القدم بوصفها كتلاً سياسية متجانسة تنتمي إلى أيديولوجيات محددة، تُظهر النتائج التجريبية أن الانتماء التشجيعي والتفضيلات الحزبية يكادان يكونان مستقلين عن بعضهما البعض في السياق المدروس. ويبدو أن الهوية السياسية والسلوك الانتخابي يتأثران بدرجة أكبر بعوامل اجتماعية وسياسية أوسع، وليس بالانتماءات المرتبطة بكرة القدم.

كما أظهرت الدراسة أن الغالبية العظمى من المشاركين يتبنون مواقف سلبية تجاه اصطلاح مجموعات المشجعين بدور سياسي فاعل، فعلى الرغم من أن ملاعب كرة القدم وثقافات التشجيع قد تتحول أحياناً إلى فضاءات للتعبير السياسي والاحتجاج، فإن المشاركين لا ينظرون بصورة عامة، إلى مجموعات المشجعين المنظمة بوصفها فاعلاً سياسياً مشروعاً أو مرغوباً فيه. وتشير هذه النتيجة إلى وجود تمييز واضح لدى المشاركين بين الهوية الرياضية والانخراط السياسي الرسمي.

وتخلص الدراسة إلى أنها تُسهم في إثراء أدبيات علم اجتماع الرياضة وعلم الاجتماع السياسي من خلال تقديم أدلة تجريبية حول العلاقة بين تشجيع كرة القدم والاتجاهات السياسية في تركيا. كما تتحدى النتائج الافتراضات السائدة بشأن تسييس جماهير كرة القدم، وتؤكد ضرورة التعامل مع هوية المشجع باعتبارها هوية اجتماعية متعددة الأبعاد، وليست محدداً مباشراً للسلوك السياسي. وعلى الرغم من أن كرة القدم تمثل بلا شك فضاءً ثقافياً ذا دلالات سياسية، فإن تأثيرها في التفضيلات السياسية الفردية يبدو أكثر محدودية وغير مباشر مما يُفترض عادةً. ومن ثم، يمكن للدراسات المستقبلية أن تستفيد من إجراء بحوث مقارنة بين مناطق مختلفة، وتبني مناهج نوعية تركز على سرديات المشجعين، فضلاً عن تصميم دراسات طولية ترصد التحولات المحتملة في العلاقة بين كرة القدم والسياسة عبر الزمن.

الكلمات المفتاحية: علم الاجتماع، الرياضة، كرة القدم، السياسة، تشجيع كرة القدم

Résumé Structuré:

Le football constitue l'un des sports les plus populaires à l'échelle mondiale et a depuis longtemps dépassé le simple statut d'activité sportive. Dans les sociétés contemporaines, il représente un phénomène culturel, économique et politique majeur, contribuant à la construction des identités collectives, des interactions sociales et des discours publics. En tant qu'espace social de masse fortement médiatisé et chargé d'une dimension émotionnelle, le football offre un terrain privilégié pour l'expression des positions idéologiques, la mobilisation politique ainsi que les manifestations d'adhésion ou de contestation. À cet égard, le supportérisme footballistique ne renvoie pas uniquement à une fidélité sportive, mais constitue également une forme d'identité sociale susceptible d'interagir avec les attitudes et les comportements politiques.

Les relations entre le football et la politique ont fait l'objet d'une littérature internationale abondante. De nombreuses recherches montrent que le football a historiquement été mobilisé par les pouvoirs politiques comme un instrument idéologique de construction nationale, de mobilisation des masses et de légitimation des régimes, tout en servant simultanément d'espace de résistance, de protestation et de pratiques contre-hégémoniques. Dans plusieurs contextes nationaux, les groupes organisés de supporters ont été associés à des orientations idéologiques spécifiques, allant du nationalisme d'extrême droite aux mouvements de gauche et antifascistes. Toutefois, malgré l'essor de cette littérature internationale, les études empiriques examinant de manière systématique les relations entre le supportérisme footballistique et les attitudes politiques en Türkiye demeurent relativement limitées, en particulier celles reposant sur des données quantitatives recueillies sur le terrain.

La présente étude vise à analyser, dans une perspective sociologique, les relations entre le supportérisme footballistique et la politique, en prenant la Türkiye comme étude de cas empirique. Au-delà d'une réflexion exclusivement théorique, elle cherche à déterminer empiriquement si les identités politiques des supporters, leur degré d'intérêt pour la politique et leurs comportements électoraux sont associés à leur identité de supporter. En outre, elle examine les relations existant entre certaines variables sociodémographiques — notamment le sexe, l'âge, le niveau d'instruction et le niveau de revenu — et, d'une part, le supportérisme footballistique, et, d'autre part, les orientations politiques.

Sur le plan méthodologique, la recherche s'inscrit dans une démarche quantitative fondée sur un modèle d'enquête descriptif et corrélationnel. La population étudiée est constituée des individus âgés de 18 ans et plus résidant dans le district central de la province de Niğde. Cette province a été retenue en raison de ses caractéristiques sociopolitiques, qui présentent une forte similitude avec les tendances électorales observées à l'échelle nationale en Türkiye, ce qui en fait un cas particulièrement pertinent pour une interprétation sociologique plus large. Compte tenu des contraintes liées au temps, aux coûts et à l'accessibilité des enquêtes, un échantillonnage aléatoire simple a été adopté. Sur la base d'un niveau de confiance de 95 % et d'une marge d'erreur de 5 %, la taille minimale de l'échantillon a été fixée à 384 participants. Les données ont été recueillies

au moyen de questionnaires administrés à la fois en présentiel et en ligne via des plateformes de médias sociaux telles que WhatsApp et Instagram. Au total, 452 questionnaires ont été collectés, dont 444 ont été jugés valides et intégrés aux analyses statistiques.

L'instrument d'enquête a été élaboré à partir d'une revue approfondie de la littérature scientifique pertinente. Il comprend des questions relatives aux caractéristiques démographiques, au supportérisme footballistique (club soutenu, fréquence de participation aux matchs, appartenance à un groupe de supporters et engagement sur les réseaux sociaux), à l'identité politique, à l'intérêt pour la politique, au comportement électoral ainsi qu'aux attitudes à l'égard du rôle politique des groupes de supporters. Les attitudes des participants concernant l'implication politique de ces groupes ont été évaluées au moyen d'une échelle de Likert unidimensionnelle à sept modalités, allant de « tout à fait en désaccord » à « tout à fait d'accord ». Les données recueillies ont été analysées à l'aide du logiciel **SPSS 25**. Les analyses statistiques ont mobilisé des statistiques descriptives, le test du χ^2 (chi carré), le test *t* pour échantillons indépendants, l'analyse de variance à un facteur (ANOVA), des analyses de corrélation ainsi que des distributions de fréquences et de pourcentages.

Les résultats mettent en évidence plusieurs tendances significatives. Premièrement, le supportérisme footballistique observé au sein de l'échantillon de Niğde présente des associations statistiquement significatives avec certaines variables sociodémographiques. Le sexe, le niveau d'instruction et le niveau de revenu sont significativement liés au supportérisme, les hommes ainsi que les individus appartenant aux catégories de revenus faibles et intermédiaires manifestant des niveaux plus élevés de soutien à une équipe. En revanche, l'âge ne constitue pas un facteur différenciant de manière significative l'identité de supporter. Deuxièmement, la majorité des participants déclarent soutenir l'un des trois principaux clubs de football de Türkiye — Galatasaray, Fenerbahçe ou Beşiktaş — tandis qu'une proportion non négligeable affirme ne soutenir aucune équipe.

Plus important encore, les résultats montrent que l'identité de supporter ne produit aucun effet statistiquement significatif sur les préférences partisans ni sur les comportements électoraux des participants. Contrairement aux représentations largement diffusées dans l'opinion publique et sur les réseaux sociaux, qui présentent fréquemment les supporters comme des groupes politiquement homogènes affiliés à des idéologies déterminées, les données empiriques indiquent que le supportérisme footballistique et les préférences politiques partisans demeurent largement indépendants dans le contexte étudié. L'identité politique et le comportement électoral apparaissent davantage déterminés par des facteurs sociopolitiques plus généraux que par les affiliations liées au football.

Par ailleurs, l'étude révèle qu'une très large majorité des participants exprime une attitude défavorable à l'idée que les groupes organisés de supporters jouent un rôle politique actif. Bien que les stades de football et les cultures supportéristes puissent occasionnellement constituer des espaces d'expression politique et de protestation, les répondants ne considèrent généralement pas les groupes organisés de supporters comme des acteurs politiques légitimes ou souhaitables. Ce résultat met en évidence une distinction nette, opérée par les participants, entre l'identité sportive et l'engagement politique institutionnel.

En conclusion, cette étude apporte une contribution significative à la sociologie du sport ainsi qu'à la sociologie politique en fournissant des données empiriques originales sur les relations entre le supportérisme footballistique et les attitudes politiques en Türkiye. Les résultats remettent en question les hypothèses largement répandues concernant la politisation des supporters de football et soulignent la nécessité de considérer le supportérisme comme une identité sociale multidimensionnelle plutôt que comme un déterminant direct des comportements politiques. Si le football constitue incontestablement un espace culturel porteur d'enjeux politiques, son influence sur les préférences politiques individuelles apparaît plus limitée et plus indirecte qu'il n'est généralement admis. Les recherches futures gagneraient à privilégier des études comparatives entre différentes régions, des approches qualitatives centrées sur les récits des supporters ainsi que des dispositifs longitudinaux permettant d'observer l'évolution des relations entre football et politique au fil du temps.

Mots-clés: Sociologie, sport, football, politique, supportérisme footballistique.

Resumen Estructurado:

El fútbol constituye uno de los deportes más populares a escala mundial y ha trascendido ampliamente su condición de mera actividad deportiva. En las sociedades contemporáneas, el fútbol representa un fenómeno cultural, económico y político de gran relevancia, contribuyendo a la configuración de las identidades colectivas, las interacciones sociales y los discursos públicos. Como espacio social de masas, altamente mediatizado y cargado de componentes emocionales, el fútbol proporciona un terreno propicio para la articulación de posiciones ideológicas, la movilización política y la expresión tanto de la disidencia como de la lealtad. En este sentido, la condición de aficionado al fútbol no constituye únicamente una forma de adhesión deportiva, sino también una identidad social susceptible de entrelazarse con las actitudes y los comportamientos políticos.

La relación entre el fútbol y la política ha sido ampliamente abordada en la literatura académica internacional. Numerosos estudios demuestran que el fútbol ha sido utilizado históricamente por los poderes políticos como un instrumento ideológico para la construcción nacional, la movilización de las masas y la legitimación de los regímenes, al tiempo que ha funcionado como un espacio de resistencia, protesta y prácticas contrahegemónicas. En diversos contextos nacionales, los grupos organizados de aficionados han sido asociados con determinadas orientaciones ideológicas, que abarcan desde el nacionalismo de extrema derecha hasta los movimientos de izquierda y antifascistas. No obstante, a pesar del crecimiento sostenido de la producción científica internacional, los estudios empíricos que analizan de manera sistemática la relación entre la afición futbolística y las actitudes políticas en Türkiye siguen siendo limitados, especialmente aquellos fundamentados en datos cuantitativos obtenidos mediante trabajo de campo.

El objetivo de este estudio consiste en analizar la relación entre la afición al fútbol y la política desde una perspectiva sociológica, presentando evidencia empírica a través del caso de Türkiye. Más allá de una discusión exclusivamente teórica, la investigación pretende examinar empíricamente si las identidades políticas de los aficionados, sus niveles de interés por la política y sus comportamientos electorales se encuentran asociados con sus identidades como seguidores de equipos de fútbol. Asimismo, se analizan las relaciones entre variables sociodemográficas, tales como el sexo, la edad, el nivel educativo y el nivel de ingresos, y tanto la afición futbolística como las orientaciones políticas.

Desde el punto de vista metodológico, la investigación se fundamenta en un diseño cuantitativo basado en un modelo de encuesta descriptivo y correlacional. La población de estudio está constituida por personas de 18 años o más residentes en el distrito central de la provincia de Niğde. Esta provincia fue seleccionada debido a que sus características sociopolíticas presentan una notable similitud con las tendencias electorales nacionales de Türkiye, lo que la convierte en un caso particularmente pertinente para una interpretación sociológica de mayor alcance. Considerando las limitaciones de tiempo, coste y accesibilidad, se empleó un procedimiento de muestreo aleatorio simple. Con un nivel de confianza del 95 % y un margen de error del 5 %, el tamaño mínimo de la muestra se calculó en 384 participantes. Durante el proceso de recopilación de datos, los cuestionarios fueron administrados tanto de manera presencial como en línea mediante plataformas de redes sociales, tales como WhatsApp e Instagram. En total se recopilaron 452 cuestionarios, de los cuales 444 fueron considerados válidos e incluidos en los análisis estadísticos.

El instrumento de investigación fue elaborado a partir de una revisión exhaustiva de la literatura especializada e incluyó preguntas relativas a las características demográficas, la afición futbolística (equipo apoyado, frecuencia de asistencia a los partidos, pertenencia a grupos organizados de aficionados y participación en redes sociales), la identidad política, el interés por la política, el comportamiento electoral y las actitudes hacia el papel político de los grupos de aficionados. Para medir las actitudes de los participantes respecto a la implicación política de dichos grupos, se utilizó una escala tipo Likert unidimensional de siete puntos, con respuestas comprendidas entre «totalmente en desacuerdo» y «totalmente de acuerdo». Los datos obtenidos fueron analizados mediante el paquete estadístico **SPSS 25**. Entre las técnicas estadísticas empleadas se incluyen estadísticas descriptivas, pruebas de chi-cuadrado, pruebas *t* para muestras independientes, análisis de varianza de un factor (ANOVA), análisis de correlación y distribuciones de frecuencias y porcentajes.

Los resultados revelan diversos patrones de especial relevancia. En primer lugar, la afición al fútbol en la muestra de Niğde presenta asociaciones estadísticamente significativas con determinadas variables sociodemográficas. El sexo, el nivel educativo y el nivel de ingresos muestran relaciones significativas con la afición futbolística, observándose mayores niveles de apoyo a equipos entre los hombres y entre los individuos

pertenecientes a los grupos de ingresos bajos y medios. En contraste, la edad no constituye un factor diferenciador significativo en relación con la identidad de aficionado. Asimismo, la mayoría de los participantes declara apoyar a uno de los tres principales clubes de fútbol de Türkiye —Galatasaray, Fenerbahçe o Beşiktaş—, mientras que una minoría considerable manifiesta no apoyar a ningún equipo.

Más importante aún, los resultados indican que la identidad como aficionado al fútbol no ejerce un efecto estadísticamente significativo sobre las preferencias partidistas ni sobre los comportamientos electorales de los participantes. En contraposición a las percepciones ampliamente difundidas y a los discursos predominantes en las redes sociales, que suelen presentar a los aficionados al fútbol como colectivos políticamente homogéneos alineados con ideologías específicas, la evidencia empírica pone de manifiesto que la afición futbolística y las preferencias políticas partidistas son, en gran medida, independientes entre sí en el contexto analizado. La identidad política y el comportamiento electoral parecen estar determinados principalmente por factores sociopolíticos de carácter más amplio que por las afiliaciones vinculadas al fútbol.

Adicionalmente, el estudio evidencia que la gran mayoría de los participantes manifiesta actitudes negativas respecto a la posibilidad de que los grupos organizados de aficionados desempeñen un papel político activo. Aunque los estadios de fútbol y las culturas de los aficionados pueden funcionar ocasionalmente como espacios de expresión política y protesta, los encuestados, en términos generales, no consideran que dichos grupos constituyan actores políticos legítimos o deseables. Este hallazgo pone de relieve la existencia de una clara diferenciación entre la identidad deportiva y el compromiso político formal.

En conclusión, este estudio contribuye al desarrollo de la sociología del deporte y de la sociología política al aportar evidencia empírica sobre la relación entre la afición al fútbol y las actitudes políticas en Türkiye. Los resultados cuestionan los supuestos ampliamente extendidos acerca de la politización de los aficionados al fútbol y subrayan la necesidad de comprender la identidad del aficionado como una identidad social compleja y multidimensional, más que como un determinante directo del comportamiento político. Si bien el fútbol constituye indudablemente un espacio cultural dotado de significación política, su influencia sobre las preferencias políticas individuales parece ser más limitada e indirecta de lo que comúnmente se supone. En consecuencia, futuras investigaciones podrían beneficiarse de estudios comparativos entre diferentes regiones, enfoques cualitativos centrados en las narrativas de los aficionados y diseños longitudinales que permitan examinar la evolución de la relación entre fútbol y política a lo largo del tiempo.

Palabras clave: Sociología, deporte, fútbol, política, afición futbolística.

结构式摘要:

足球是全球最受欢迎的体育运动之一，其内涵早已超越单纯的竞技活动范畴。在当代社会中，足球不仅是一项体育运动，更是一种具有重要文化、经济与政治意义的社会现象，对集体身份建构、社会互动以及公共话语的形成产生深远影响。作为一种高度媒介化且富有情感动员能力的大众社会场域，足球为意识形态立场的表达、政治动员以及忠诚或抗议情绪的展现提供了重要平台。从这一意义上而言，足球球迷身份不仅体现为对球队的体育认同，同时也是一种可能与政治态度及政治行为相互交织的社会身份。

足球与政治之间的关系长期以来一直是国际学术界的重要研究议题。大量研究表明，足球在历史上曾被政治权力作为国家建构、群众动员以及政权合法化的重要意识形态工具，同时也成为抵抗、抗议及反霸权实践的重要社会空间。在许多国家和地区，有组织的球迷团体往往与特定政治意识形态相联系，其政治光谱涵盖了从极右翼民族主义到左翼及反法西斯运动。然而，尽管国际相关研究成果日益丰富，系统探讨土耳其足球球迷文化与政治态度之间关系的实证研究仍相对有限，尤其是基于定量田野调查数据开展的研究更为匮乏。

本研究旨在从社会学视角考察足球球迷文化与政治之间的关系，并以土耳其为案例提供实证分析。研究并非停留于理论层面的讨论，而是着重检验足球球迷的政治身份、政治兴趣程度以及投票行为是否与其球迷身份存在关联。此外，研究还分析了性别、年龄、教育程度及收入水平等社会人口学变量与足球球迷身份及政治取向之间的关系。

在研究方法方面，本研究采用定量研究设计，以描述性与相关性调查模型为基础。研究总体由居住于尼代（Niğde）省中心城区、年龄在18岁及以上的居民构成。之所以选择尼代作为研究对象，是因为该地区的社会政治特征与土耳其全国选举趋势具有较高的一致性，因此具有较强的社会学代表性和解释价值。鉴于时间、成本及样本可及性等现实限制，本研究采用简单随机抽样方法。在95%的置信水平和5%的抽样误差条件下，计算得到最小样本规模为384人。数据收集过程中，研究者采用线下问卷调查与通过WhatsApp、Instagram等社交媒体平台开展线上调查相结合的方式，共回收问卷452份，其中444份有效问卷被纳入最终统计分析。

调查问卷是在系统梳理相关文献的基础上设计完成，内容涵盖人口统计学特征、足球球迷行为（包括支持球队、现场观赛频率、球迷组织成员身份及社交媒体参与程度）、政治身份、政治兴趣、投票行为以及对球迷组织政治角色的态度等内容。针对受访者对球迷组织参与政治活动的态度，本研究采用七点式单题李克特量表进行测量，选项范围从“完全不同意”至“完全同意”。所得数据采用SPSS 25统计软件进行分析，主要运用描述性统计、卡方检验、独立样本 *t* 检验、单因素方差分析（ANOVA）、相关分析以及频数与百分比分布等统计方法。

研究结果呈现出若干值得关注的重要发现。首先，尼代样本中的足球球迷身份与部分社会人口学变量之间存在显著统计关联。性别、教育程度及收入水平与足球球迷身份之间均表现出统计学显著关系，其中男性以及中低收入群体表现出更高度度的球队支持倾向；相较之下，年龄变量并未对球迷身份产生明显的区分作用。其次，大多数受访者支持土耳其三大足球俱乐部之一——加拉塔萨雷（Galatasaray）、费内巴切（Fenerbahçe）或贝西克塔斯（Beşiktaş）；与此同时，也有相当比例的受访者表示并不支持任何球队。

更为重要的是，研究结果表明，足球球迷身份对受访者的政党偏好及投票行为并不存在统计学意义上的显著影响。这一发现与社会舆论及社交媒体中普遍存在的观点形成鲜明对比。后者通常将足球球迷视为具有共同政治意识形态倾向的同质化群体，而本研究的实证证据显示，在研究情境下，足球球迷身份与政党政治偏好之间总体上相互独立。政治身份与投票行为更多受到宏观社会政治因素的影响，而非由足球相关身份认同所决定。

此外，研究发现，绝大多数受访者对球迷组织积极参与政治持否定态度。尽管足球场及球迷文化在特定情境下可能成为政治表达与社会抗议的重要空间，但总体而言，受访者并不认为有组织的球迷团体应被视为合法或理想的政治行为主体。这一结果表明，受访者在体育身份与正式政治参与之间保持着明确的区分。

综上所述，本研究通过提供关于土耳其足球球迷文化与政治态度关系的实证证据，为体育社会学与政治社会学研究作出了新的学术贡献。研究结果对足球球迷政治化这一广泛流行的假设提出了挑战，并强调应将足球球迷身份理解为一种具有多维属性的社会身份，而非政治行为的直接决定因素。尽管足球无疑构成了具有政治意义的重要文化空间，但其对个体政治偏好的影响远较普遍认知更为有限且具有间接性。未来研究可进一步开展不同地区之间的比较研究，采用聚焦球迷叙事的质性研究方法，并结合纵向研究设计，以揭示足球与政治关系随时间演变的动态机制。

关键词： 社会学；体育；足球；政治；足球球迷文化。

Структурированная Аннотация:

Футбол является одним из наиболее популярных видов спорта в мире и давно вышел за рамки исключительно спортивной деятельности. В современных обществах футбол представляет собой значимый культурный, экономический и политический феномен, оказывающий существенное влияние на формирование коллективных идентичностей, социальных взаимодействий и общественного дискурса. Будучи массовым, медиатизированным и эмоционально насыщенным социальным пространством, футбол создает благоприятную среду для артикуляции идеологических позиций, политической мобилизации, а также выражения лояльности или протеста. В этом контексте принадлежность к футбольному сообществу болельщиков представляет собой не только спортивную

приверженность, но и форму социальной идентичности, способную пересекаться с политическими установками и моделями политического поведения.

Взаимосвязь между футболом и политикой широко освещается в международной научной литературе. Многочисленные исследования свидетельствуют о том, что футбол исторически использовался политическими элитами как идеологический инструмент национального строительства, массовой мобилизации и легитимации политических режимов, одновременно выступая пространством сопротивления, протеста и контргегемонистских практик. Во многих странах организованные объединения болельщиков ассоциируются с определёнными политическими идеологиями — от ультраправого национализма до левых и антифашистских движений. Однако, несмотря на значительное развитие международной исследовательской литературы, эмпирические исследования, систематически анализирующие взаимосвязь между футбольным болением и политическими установками в Турции, остаются ограниченными, особенно исследования, основанные на количественных данных полевых обследований.

Цель настоящего исследования заключается в анализе взаимосвязи между футбольным болением и политикой с позиций социологии, а также в представлении эмпирических результатов на примере Турции. В отличие от исключительно теоретического рассмотрения проблемы, исследование направлено на эмпирическую проверку того, связаны ли политическая идентичность болельщиков, уровень их интереса к политике и электоральное поведение с их идентичностью как футбольных болельщиков. Кроме того, анализируется взаимосвязь между социально-демографическими характеристиками — полом, возрастом, уровнем образования и уровнем дохода — и футбольным болением, а также политическими ориентациями.

Методологической основой исследования является количественный исследовательский дизайн, основанный на описательной и корреляционной модели социологического опроса. Генеральную совокупность составили жители центрального района провинции Нигде (Niğde) в возрасте 18 лет и старше. Провинция Нигде была выбрана в связи с тем, что её социально-политические характеристики во многом соответствуют общенациональным электоральным тенденциям Турции, что делает данный регион репрезентативным объектом для более широких социологических интерпретаций. С учетом временных, финансовых и организационных ограничений был применён метод простой случайной выборки. При доверительной вероятности 95 % и допустимой ошибке выборки 5 % минимальный объём выборки составил 384 респондента. Сбор данных осуществлялся посредством анкетирования как в очной форме, так и онлайн с использованием социальных платформ WhatsApp и Instagram. Всего было собрано 452 анкеты, из которых 444 были признаны валидными и включены в последующий статистический анализ.

Инструментарий исследования был разработан на основе всестороннего анализа профильной научной литературы и включал вопросы, касающиеся демографических характеристик, особенностей футбольного боления (поддерживаемый клуб, частота посещения матчей, членство в фанатских объединениях и активность в социальных сетях), политической идентичности, интереса к политике, электорального поведения, а также отношения к политической роли организованных объединений болельщиков. Для оценки отношения респондентов к участию фанатских групп в политической деятельности использовалась однофакторная семибалльная шкала Лайкерта с диапазоном ответов от «полностью не согласен» до «полностью согласен». Обработка данных осуществлялась с использованием программного пакета **SPSS 25**. В ходе анализа применялись методы описательной статистики, критерий χ^2 (хи-квадрат), t-критерий Стьюдента для независимых выборок, однофакторный дисперсионный анализ (ANOVA), корреляционный анализ, а также расчёт частотных и процентных распределений.

Полученные результаты выявили ряд существенных закономерностей. Во-первых, футбольное боление среди респондентов из Нигде статистически значимо связано с рядом социально-демографических характеристик. Значимые взаимосвязи были обнаружены между болельщицкой идентичностью и полом, уровнем образования, а также уровнем дохода. Мужчины и представители групп с низким и средним уровнем доходов демонстрируют более высокую степень приверженности футбольным клубам. Вместе с тем возраст не оказывает существенного влияния на формирование болельщицкой идентичности. Во-вторых, большинство участников исследования поддерживают один из трёх крупнейших футбольных клубов Турции — **Galatasaray**, **Fenerbahçe** или **Beşiktaş**, тогда как

заметная часть респондентов сообщила об отсутствии приверженности какой-либо футбольной команде.

Наиболее значимым результатом исследования является отсутствие статистически значимого влияния идентичности футбольного болельщика на партийные предпочтения и электоральное поведение участников. В отличие от распространённых общественных представлений и нарративов, активно тиражируемых в социальных сетях, согласно которым футбольные болельщики представляют собой политически однородные группы, ориентированные на определённые идеологии, эмпирические данные свидетельствуют о том, что в рассматриваемом контексте футбольное боление и партийно-политические предпочтения в значительной степени независимы друг от друга. Политическая идентичность и электоральное поведение в большей степени обусловлены более широкими социально-политическими факторами, чем принадлежностью к футбольному сообществу болельщиков.

Кроме того, исследование показало, что подавляющее большинство респондентов отрицательно относится к идее активного участия организованных объединений болельщиков в политической деятельности. Несмотря на то что футбольные стадионы и фанатская культура могут в отдельных случаях выступать пространством политического выражения и протестной активности, участники исследования в целом не рассматривают организованные объединения болельщиков как легитимных или желательных политических акторов. Данный результат свидетельствует о чётком разграничении, проводимом респондентами, между спортивной идентичностью и формальным политическим участием.

В заключение следует отметить, что настоящее исследование вносит вклад в развитие социологии спорта и политической социологии, предоставляя эмпирические данные о взаимосвязи между футбольным болением и политическими установками в Турции. Полученные результаты ставят под сомнение широко распространённые представления о политизации футбольных болельщиков и подчёркивают необходимость рассматривать болельщическую идентичность как многомерную социальную идентичность, а не как непосредственный детерминант политического поведения. Несмотря на то что футбол, несомненно, представляет собой культурное пространство, обладающее политической значимостью, его влияние на индивидуальные политические предпочтения оказывается значительно более ограниченным и опосредованным, чем это обычно предполагается. Перспективными направлениями дальнейших исследований являются сравнительные исследования различных регионов, качественные исследования, ориентированные на анализ нарративов болельщиков, а также лонгитюдные исследования, позволяющие проследить динамику взаимосвязи между футболом и политикой во времени.

Ключевые слова: социология, спорт, футбол, политика, футбольное боление.

संरचित सार:

फुटबॉल विश्व के सर्वाधिक लोकप्रिय खेलों में से एक है और यह लंबे समय से केवल एक खेल गतिविधि की सीमाओं से आगे बढ़कर एक व्यापक सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक तथा राजनीतिक परिघटना के रूप में विकसित हो चुका है। समकालीन समाजों में फुटबॉल सामूहिक पहचानों, सामाजिक अंतःक्रियाओं तथा सार्वजनिक विमर्शों के निर्माण में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है। एक जनसंचार-समर्थित तथा भावनात्मक रूप से अत्यधिक प्रभावशाली सामाजिक क्षेत्र के रूप में फुटबॉल वैचारिक अभिव्यक्ति, राजनीतिक लामबंदी तथा समर्थन अथवा प्रतिरोध की अभिव्यक्ति के लिए एक उपयुक्त मंच प्रदान करता है। इस दृष्टि से फुटबॉल समर्थक की पहचान केवल खेल-आधारित निष्ठा तक सीमित नहीं रहती, बल्कि वह सामाजिक पहचान का ऐसा रूप भी है जो राजनीतिक दृष्टिकोणों और व्यवहारों के साथ अंतःक्रिया कर सकता है।

फुटबॉल और राजनीति के मध्य संबंध अंतरराष्ट्रीय अकादमिक साहित्य में व्यापक रूप से विवेचित विषय रहा है। अनेक अध्ययनों से यह स्पष्ट होता है कि इतिहास में फुटबॉल का उपयोग राजनीतिक सत्ता द्वारा राष्ट्र-निर्माण, जनसमूहों की राजनीतिक लामबंदी तथा शासन-व्यवस्थाओं की वैधता को सुदृढ़ करने हेतु एक वैचारिक उपकरण के रूप में किया गया है। साथ ही, यह प्रतिरोध, विरोध-प्रदर्शन तथा प्रभुत्व-विरोधी (Counter-hegemonic) सामाजिक व्यवहारों के लिए भी एक महत्वपूर्ण मंच रहा है। अनेक राष्ट्रीय संदर्भों में संगठित समर्थक समूह विशिष्ट राजनीतिक विचारधाराओं से जुड़े पाए गए हैं, जिनका विस्तार अति-दक्षिणपंथी राष्ट्रवाद से लेकर वामपंथी तथा फासीवाद-विरोधी आंदोलनों तक है। तथापि,

अंतरराष्ट्रीय स्तर पर इस विषय पर साहित्य के निरंतर विस्तार के बावजूद, तुर्किये (Türkiye) में फुटबॉल समर्थक संस्कृति और राजनीतिक दृष्टिकोणों के बीच संबंध का व्यवस्थित अनुभवजन्य विश्लेषण करने वाले अध्ययन, विशेषतः मात्रात्मक क्षेत्रीय आँकड़ों पर आधारित शोध, अभी भी अपेक्षाकृत सीमित हैं।

इस अध्ययन का उद्देश्य समाजशास्त्रीय परिप्रेक्ष्य से फुटबॉल समर्थक संस्कृति और राजनीति के मध्य संबंधों का विश्लेषण करना तथा तुर्किये के उदाहरण के माध्यम से अनुभवजन्य निष्कर्ष प्रस्तुत करना है। यह अध्ययन केवल सैद्धान्तिक विमर्श तक सीमित न रहकर इस प्रश्न की अनुभवजन्य जाँच करता है कि क्या फुटबॉल समर्थकों की राजनीतिक पहचान, राजनीति में उनकी रुचि का स्तर तथा उनका मतदान व्यवहार उनकी समर्थक पहचान से संबद्ध है। इसके अतिरिक्त, अध्ययन यह भी विश्लेषित करता है कि लिंग, आयु, शिक्षा स्तर तथा आय स्तर जैसे सामाजिक-जनसांख्यिकीय चर फुटबॉल समर्थक पहचान तथा राजनीतिक अभिमुखताओं के साथ किस प्रकार संबंधित हैं।

कार्यविधि की दृष्टि से यह अध्ययन वर्णनात्मक एवं सहसंबंधात्मक सर्वेक्षण मॉडल पर आधारित एक मात्रात्मक अनुसंधान रूपरेखा का अनुसरण करता है। अध्ययन की जनसंख्या तुर्किये के नीगदे (Niğde) प्रांत के केंद्रीय जिले में निवास करने वाले 18 वर्ष एवं उससे अधिक आयु के व्यक्तियों से निर्मित है। नीगदे का चयन इसलिए किया गया क्योंकि इसकी सामाजिक-राजनीतिक विशेषताएँ तुर्किये की राष्ट्रीय चुनावी प्रवृत्तियों से पर्याप्त समानता रखती हैं, जिससे यह व्यापक समाजशास्त्रीय व्याख्या के लिए एक उपयुक्त अध्ययन-प्रकरण सिद्ध होता है। समय, लागत तथा पहुँच संबंधी सीमाओं को ध्यान में रखते हुए सरल यादृच्छिक नमूना (Simple Random Sampling) पद्धति अपनाई गई। 95% विश्वास स्तर तथा 5% त्रुटि-सीमा के आधार पर न्यूनतम नमूना आकार 384 प्रतिभागियों का निर्धारित किया गया। आँकड़ों का संकलन प्रत्यक्ष (Face-to-Face) तथा WhatsApp और Instagram जैसे सामाजिक माध्यमों के माध्यम से ऑनलाइन प्रश्नावली द्वारा किया गया। कुल 452 प्रश्नावलियाँ प्राप्त हुईं, जिनमें से 444 वैध मानी गईं तथा सांख्यिकीय विश्लेषण में सम्मिलित की गईं।

अनुसंधान उपकरण का निर्माण संबंधित साहित्य की विस्तृत समीक्षा के आधार पर किया गया। इसमें जनसांख्यिकीय विशेषताओं, फुटबॉल समर्थक व्यवहार (समर्थित क्लब, मैचों में उपस्थिति की आवृत्ति, समर्थक समूह की सदस्यता तथा सोशल मीडिया सहभागिता), राजनीतिक पहचान, राजनीति में रुचि, मतदान व्यवहार तथा समर्थक समूहों की राजनीतिक भूमिका के प्रति दृष्टिकोणों से संबंधित प्रश्न सम्मिलित किए गए। समर्थक समूहों की राजनीतिक सहभागिता के प्रति प्रतिभागियों के दृष्टिकोण को मापने हेतु सात-बिंदु वाली एकल-आइटम लिक्र्ट (Likert) मापनी का उपयोग किया गया, जिसकी श्रेणियाँ “पूर्णतः असहमत” से “पूर्णतः सहमत” तक थीं। संकलित आँकड़ों का विश्लेषण SPSS 25 सांख्यिकीय सॉफ्टवेयर के माध्यम से किया गया। विश्लेषण में वर्णनात्मक सांख्यिकी, काई-वर्ग (Chi-square) परीक्षण, स्वतंत्र नमूना *t*-परीक्षण, एक-मार्गीय विचरण विश्लेषण (ANOVA), सहसंबंध विश्लेषण तथा आवृत्ति एवं प्रतिशत वितरण जैसी सांख्यिकीय तकनीकों का उपयोग किया गया।

अध्ययन के निष्कर्ष अनेक महत्वपूर्ण प्रवृत्तियों को उजागर करते हैं। प्रथम, नीगदे के नमूने में फुटबॉल समर्थक पहचान का कुछ सामाजिक-जनसांख्यिकीय चरों के साथ सांख्यिकीय रूप से महत्वपूर्ण संबंध पाया गया। लिंग, शिक्षा स्तर तथा आय स्तर का फुटबॉल समर्थक पहचान के साथ महत्वपूर्ण संबंध पाया गया, जबकि पुरुषों तथा निम्न एवं मध्यम आय वर्ग के व्यक्तियों में क्लब-समर्थन का स्तर अपेक्षाकृत अधिक था। इसके विपरीत, आयु का समर्थक पहचान पर कोई उल्लेखनीय प्रभाव नहीं पाया गया। द्वितीय, अधिकांश प्रतिभागी तुर्किये के तीन प्रमुख फुटबॉल क्लबों—गालातासराय (Galatasaray), फ़ेनर्बाहचे (Fenerbahçe) अथवा बेसिकताश (Beşiktaş)—में से किसी एक का समर्थन करते हैं, जबकि उल्लेखनीय संख्या में प्रतिभागियों ने यह भी बताया कि वे किसी भी टीम का समर्थन नहीं करते।

अधिक महत्वपूर्ण निष्कर्ष यह है कि फुटबॉल समर्थक पहचान का प्रतिभागियों की राजनीतिक दल-प्राथमिकताओं अथवा मतदान व्यवहार पर कोई सांख्यिकीय रूप से महत्वपूर्ण प्रभाव नहीं पाया गया। यह निष्कर्ष उन व्यापक सामाजिक धारणाओं तथा सामाजिक मीडिया में प्रचलित कथनों का खंडन करता है, जिनके अनुसार फुटबॉल समर्थक विशिष्ट राजनीतिक विचारधाराओं से संबद्ध एक राजनीतिक रूप से समरूप समूह होते हैं। इसके विपरीत, अनुभवजन्य निष्कर्ष यह दर्शाते हैं कि अध्ययनित संदर्भ में फुटबॉल समर्थक पहचान और दलगत राजनीतिक प्राथमिकताएँ बड़े पैमाने पर एक-दूसरे से स्वतंत्र हैं। राजनीतिक पहचान तथा मतदान व्यवहार पर फुटबॉल संबंधी संबद्धताओं की अपेक्षा व्यापक सामाजिक-राजनीतिक कारकों का प्रभाव अधिक स्पष्ट रूप से परिलक्षित होता है।

इसके अतिरिक्त, अध्ययन से यह भी ज्ञात हुआ कि अधिकांश प्रतिभागी इस विचार के प्रति नकारात्मक दृष्टिकोण रखते हैं कि संगठित समर्थक समूह राजनीति में सक्रिय भूमिका निभाएँ। यद्यपि फुटबॉल स्टेडियम तथा समर्थक संस्कृति कभी-कभी राजनीतिक अभिव्यक्ति और विरोध-प्रदर्शन के मंच के रूप में कार्य कर सकते हैं, तथापि प्रतिभागी सामान्यतः

संगठित समर्थक समूहों को वैध अथवा वांछनीय राजनीतिक अभिकर्ता के रूप में स्वीकार नहीं करते। यह निष्कर्ष दर्शाता है कि प्रतिभागी खेल-आधारित पहचान और औपचारिक राजनीतिक सहभागिता के बीच स्पष्ट अंतर स्थापित करते हैं।

अंततः, यह अध्ययन तुर्किये में फुटबॉल समर्थक संस्कृति और राजनीतिक दृष्टिकोणों के मध्य संबंधों पर अनुभवजन्य प्रमाण प्रस्तुत करके खेल समाजशास्त्र तथा राजनीतिक समाजशास्त्र के साहित्य में महत्वपूर्ण योगदान प्रदान करता है। अध्ययन के निष्कर्ष फुटबॉल समर्थकों के राजनीतिकरण संबंधी प्रचलित धारणाओं को चुनौती देते हैं तथा इस बात पर बल देते हैं कि फुटबॉल समर्थक पहचान को राजनीतिक व्यवहार के प्रत्यक्ष निर्धारक के रूप में नहीं, बल्कि एक बहुआयामी सामाजिक पहचान के रूप में समझा जाना चाहिए। यद्यपि फुटबॉल निस्संदेह राजनीतिक अर्थों से युक्त एक महत्वपूर्ण सांस्कृतिक क्षेत्र है, तथापि व्यक्तिगत राजनीतिक प्राथमिकताओं पर उसका प्रभाव सामान्यतः मानी जाने वाली अपेक्षाओं की तुलना में अधिक सीमित और अप्रत्यक्ष प्रतीत होता है। भविष्य के अनुसंधानों में विभिन्न क्षेत्रों के तुलनात्मक अध्ययन, समर्थकों के अनुभवों एवं कथनों पर आधारित गुणात्मक अनुसंधान तथा समय के साथ फुटबॉल और राजनीति के अंतर्संबंधों में होने वाले परिवर्तनों का विश्लेषण करने वाले दीर्घकालिक (Longitudinal) अनुसंधान डिज़ाइनों को अपनाना उपयोगी सिद्ध हो सकता है।

कुंजीशब्द: समाजशास्त्र, खेल, फुटबॉल, राजनीति, फुटबॉल समर्थक संस्कृति।

Yapılandırılmış Özet:

Dünyanın en popüler spor dallarından biri olan futbol yalnızca bir spor olmanın ötesine geçerek günümüz toplumlarında kolektif kimliklerin oluşumunu, toplumsal etkileşimleri ve kamusal söylemleri şekillendiren önemli bir kültürel, ekonomik ve politik olgu haline gelmiştir. Kitle iletişim araçları kanalıyla geniş kitleleri etkileyen ve yoğun taraftarlık bağları oluşturan bir sosyal alan olarak futbol ideolojik pozisyonların ifade edildiği, muhalefet veya sadakat biçimlerinin ortaya konulabildiği elverişli bir zemin de sunmaktadır. Bu bağlamda futbol taraftarlığı yalnızca sportif bir aidiyet biçimi olmanın ötesinde, politik tutum ve davranışlarla özdeşleşebilen bir toplumsal kimlik biçimi olarak da kabul edilebilmektedir.

Futbol ile siyaset arasındaki ilişki uluslararası literatürde geniş ölçüde tartışılmıştır. Çok sayıda çalışma futbolun tarihsel süreçte siyasal otoriteler tarafından ulus inşası, kitlelerin mobilizasyonu ve rejim meşruiyetinin sağlanması amacıyla ideolojik bir araç olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte futbol direniş, protesto ve karşı-hegemonik pratiklerin sergilendiği bir alan olarak işlev görmektedir. Pek çok ülkede örgütlü taraftar gruplarının aşırı sağ milliyetçilikten sol ve antifaşist hareketlere kadar uzanan çeşitli politik ideolojilerle ilişkilendirildiği görülmektedir. Ancak uluslararası literatürdeki bu birikime rağmen, Türkiye bağlamında futbol taraftarlığı ile siyasal tutumlar arasındaki ilişkiyi sistematik biçimde inceleyen, özellikle nicel saha verilerine dayanan ampirik çalışmaların oldukça sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, futbol taraftarlığı ile siyaset arasındaki ilişkiyi sosyolojik bir perspektiften incelemek ve Türkiye örneği üzerinden ampirik bulgular ortaya koymaktır. Çalışma, yalnızca kuramsal bir tartışma yürütmek yerine, futbol taraftarlarının politik kimlikleri, politik ilgi düzeyleri ve oy verme davranışlarının taraftarlık kimlikleriyle ilişkili olup olmadığını analiz etmeyi hedeflemektedir. Çalışmada ayrıca cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve gelir gibi sosyo-demografik değişkenlerin futbol taraftarlığı ve siyasi yönelimlerle ilişkisi de incelenmektedir.

Araştırmada nicel araştırma deseni çerçevesinde betimsel ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Niğde ili merkez ilçesinde yaşayan 18 yaş ve üzeri bireyler oluşturmaktadır. Niğde ilinin Türkiye'nin genel sosyo-politik eğilimlerini yansıtan bir toplumsal yapıya sahip olması bu araştırmanın temel motivasyonlarından birini oluşturmuştur. Araştırmada %95 güven aralığı ve %5 hata payı esas alınarak asgari örneklem büyüklüğü 384 olarak hesaplanmıştır. Veri toplama sürecinde anketler hem yüz yüze hem de WhatsApp ve Instagram gibi sosyal medya platformları aracılığıyla uygulanmıştır. Araştırma kapsamında basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılarak toplam 452 anket toplanmış, bunların 444'ü geçerli kabul edilerek analizlere dâhil edilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formu, ilgili literatür incelemesine dayanarak geliştirilmiştir. Anket demografik özellikler, futbol taraftarlığı (desteklenen takım, maçlara katılım sıklığı, taraftar grubu üyeliği, sosyal medya hesaplarının takibi), siyasal kimlik, siyasal ilgi, oy verme davranışı ve taraftar gruplarının siyasetteki rolüne ilişkin tutumları kapsayan sorulardan oluşmaktadır. Katılımcıların taraftar gruplarının siyasetteki rolüne ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla “kesinlikle katılmıyorum” ile “kesinlikle katılıyorum”

arasında değişen 7'li Likert tipi tek maddelik bir ölçek kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS-25 paket programı ile analiz edilmiştir. Analizlerde betimsel istatistikler, ki-kare testi, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), korelasyon analizleri ile frekans ve yüzde dağılımları kullanılmıştır.

Araştırma bulguları dikkat çekici sonuçlar ortaya koymaktadır. Öncelikle, Niğde örnekleminde futbol taraftarlığının bazı sosyo-demografik değişkenlerle anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyi değişkenleri futbol taraftarlığı ile anlamlı biçimde ilişkilidir. Erkeklerin ve orta gelir grubundaki bireylerin takım tutma düzeylerinin daha yüksek seviyede olduğu görülmüştür. Buna karşılık yaş değişkeni, taraftarlık kimliği açısından belirgin bir farklılaşma yaratmamaktadır. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğunun Türkiye'nin üç büyük futbol kulübünden birini (Galatasaray, Fenerbahçe veya Beşiktaş) desteklediği, ancak kayda değer bir kısmının da herhangi bir takımı desteklemediği tespit edilmiştir.

Bulgular futbol taraftarlığının katılımcıların siyasi parti tercihleri ve oy verme davranışları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir. Sosyal medyada yaygın olarak sıkça dile getirilen ve futbol taraftarlarının belirli siyasal ideolojiler etrafında homojen gruplar oluşturduğu yönündeki varsayımların aksine, ampirik veriler futbol taraftarlığı ile siyasal tercihler arasında güçlü bir ilişki olmadığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda siyasal kimlik ve oy verme davranışlarının futbol temelli aidiyetlerden ziyade daha geniş sosyo-politik faktörler tarafından etkilendiği anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, katılımcıların büyük çoğunluğu taraftar gruplarının siyasette aktif rol almasına yönelik olumsuz bir tutum sergilemektedir. Her ne kadar futbol stadyumları zaman zaman politik ifade ve protesto alanları olarak işlev görse de katılımcılar örgütlü taraftar gruplarını meşru ya da arzu edilen siyasal aktörler olarak değerlendirmemektedir. Bu açıdan katılımcıların taraftarlık kimliği ile politik katılım arasında belirgin bir ayırım yaptıkları görülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'de futbol taraftarlığı ile siyasal tutumlar arasındaki ilişkiye dair saha bulguları sunarak spor sosyolojisi ve siyaset sosyolojisi literatürüne katkı sağlamaktadır. Bulgular, futbol taraftarlarının siyasallığına ilişkin yaygın varsayımları doğrulamamakta ve futbol taraftarlığının doğrudan politik davranışları belirleyen bir unsurdan ziyade çok boyutlu bir toplumsal kimlik olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Şüphesiz siyasal anlamlar da içeren bir kültürel alan olmakla birlikte futbolun bireysel politik tercihler üzerindeki etkisi sanıldığından daha sınırlı ve dolaylı görünmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmaların, farklı coğrafi bölgeler/iller arasında karşılaştırmalı analizler ve derinlemesine görüşmelere odaklanan nitel çalışmalar ile zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Spor, Futbol, Siyaset, Futbol Taraftarlığı

www.turkishstudies.net/religion**Turkish Studies - Comparative Religious Studies**

eISSN: 2667-5544

A Sociological Study on the Relationship Between Football Fandom and Politics

Introduction

Football is one of the most popular sports branches that are followed by large masses on a global scale today. In this sense, football is not only a cultural phenomenon that drags millions of people after it, but also a huge industry that provides income to many people due to its economic value. In addition to the transfer fees that have reached astronomical levels, very high amounts of advertising and broadcasting revenues constitute the pillars of the football economy. International organizations, national teams and club-level matches ensure that football is followed with constant and intense interest, unlike other sports. The historical development process of football, which has had deep effects on large masses in social, economic and sporting terms, is not known enough despite all its popularity.

The origins of football as a sport can be traced back to various civilizations, with different forms of proto-football games involving a ball appearing across cultures throughout history. In China, the game known as *CuJu* is believed to date back to the Neolithic period. Similarly, indigenous communities in North and Central America played ball games as part of fertility rituals. In medieval Europe, French peasants played a frequently violent game known as *Soule*, while in Renaissance Florence men played *Calcio*, in Scotland and England various forms of folk football were widespread at the town and village level (Armstrong & Giulianotti, 1999). From this perspective, although football appeared in diverse forms, its roots as a game can be traced back to twelfth-century England (Curran, 2022). However, the establishment of the English Football Association (FA) in 1863 represents a critical turning point in terms of the standardization of rules and the institutionalization of modern football (Orejan, 2011).

The institutionalization of football in nineteenth-century England has given rise to a significant historiographical debate among scholars. Researchers adopting the orthodox perspective argue that mass football games disappeared within working-class communities during industrialization and that football survived solely within public schools before being reintroduced to wider society (Harvey, 2013; Collins, 2015). In contrast, historians supporting the revisionist perspective reject this view, asserting that working-class football culture continued uninterrupted during this period (Swain, 2020). Within this framework, the orthodox approach contends that football was “civilized” through its institutionalization in public schools such as Eton and Rugby, whereas revisionists emphasize the popular origins of the game and argue that its development was primarily shaped by working-class practices (Collins, 2015).

Collins (2015) notes that in the mid-nineteenth century the term “football” did not exclusively refer to what is now known as association football (soccer), but rather functioned as a broad label encompassing a wide range of games, including rugby, folk football and various local variants. Accordingly, the defining principle of modern football-prohibiting the use of hands-had not yet been clearly established until the 1870s, and many games of the period were played using both

hands and feet. According to Collins (2015), football's transformation into a genuinely "modern" sport was made possible not only by the standardization of rules but, more fundamentally, by broader social transformations. In this context, the post-1870 increase in working-class leisure time and income, the expansion of railways facilitating national competitions and the growth of the press in disseminating football to wider audiences played decisive roles. Moreover, the introduction of the FA Cup¹ in 1871 strengthened local identities and rivalries, thereby transforming football into a significant source of emotional and social belonging for the masses (Collins, 2015).

Similarly, Swain (2020) argues that football's structure emerged from processes of industrialization, urbanization and population growth, which reshaped class systems and urban hierarchies and ultimately led to the rise of professional football in the late 1870s. From this perspective, football acquired its character as a "popular game embraced by the working classes" in the post-1870 period. Although the working class did not directly participate in the initial formation of football in the mid-nineteenth century, by the end of the century it had become the primary carrier of the sport, both as players and as supporters (Collins, 2015). Approaching the issue from a different angle, James and Day (2014) argue that neither orthodox nor revisionist perspectives fully explain the development of football, suggesting instead that the vital energy and enthusiasm that fueled the game's emergence in the Victorian era were provided by individuals from diverse backgrounds and identities rather than a single social class.

Throughout the twentieth century, football underwent a remarkable transformation, gradually distancing itself from its local and popular roots and evolving into a globally commercialized phenomenon. At the beginning of the century, football had become Britain's most widespread team sport, and as it moved away from its urban working-class origins, it spread rapidly across Europe, South America and other regions of the world (Walvin, 2014). The second half of the century witnessed major organizational changes, including the abolition of the maximum wage, the growing influence of television broadcasting, expanding marketing opportunities and the increasing importance of international tournaments (Day, 2000). During this period, football's developmental trajectory closely paralleled broader social transformations, increasingly assuming the character of a commercialized and strategically significant global industry (Walvin, 2014). Today, it is estimated that approximately 150 million registered players participate in football leagues worldwide, while nearly two billion people play football recreationally (Orejan, 2011). Given the vast populations influenced by football, its evolution beyond the boundaries of sport alone has become inevitable. Consequently, the social, economic and political dimensions of contemporary football have become central topics of academic inquiry.

From a sociological perspective, sport as a social phenomenon is conceptualized as a relatively autonomous social field shaped by its own dynamics and historical processes. Within this field, supporters construct their own narratives and behavioral patterns (Bourdieu, 1991). Football, in particular, provides individuals with a space in which identities are publicly displayed and social interactions are intensely experienced. While this space functions to reproduce and regulate normative cultural values for dominant groups, it simultaneously offers alternative and diasporic groups opportunities to challenge the existing social order and express difference (Millar, 2016). Furthermore, football serves as a cultural arena in which broader political and ideological conflicts are dramatized and encoded through the perspectives of football subcultures. In this respect, the processes through which identities, political ideologies and activism are negotiated within supporter communities are continuously reshaped and reinterpreted by football fans themselves (Spaaij & Viñas, 2017). As a cultural form that enables marginalized and excluded social groups to make their voices heard, football also possesses the potential to foster solidarity against dominant discourses

¹ The FA Cup (Football Association Challenge Cup), organized by the Football Association (FA) since the 1871-1872 season, is widely regarded as the world's oldest national football cup competition (The Football Association, 2016).

that sustain the prevailing social order (Kennedy & Kennedy, 2013). In times of crisis, political ideologies tend to penetrate sporting spaces, transforming football fandom into a platform where socio-political activism intersects with new forms of collective action (Zaimakis, 2018). In this sense, football has never been merely a sport; since its emergence, it has been intertwined with tribalism, protest, military propaganda, political symbolism and constructions of masculinity (Power et al., 2020).

The relationship between football and politics is a complex and multidimensional phenomenon with global implications. Research indicates that football holds significant political importance and occupies a leading position on the world stage (Scutti & Wendt, 2016; De Waele et al., 2018; Zaimakis, 2018; Kassimeris, 2023). Historically, football has even been used by some governments to disseminate fascist and communist ideologies within their territories. In this regard, it is well documented that authoritarian leaders such as Hitler in Germany, Franco in Spain and Mussolini in Italy utilized football during the 1930s and early 1940s as a means of promoting Nazism, fascism and communism within their respective countries (Kassimeris, 2023). Beyond functioning as an ideological apparatus employed by ruling powers to guide and control the masses, football can also operate as a site of resistance where social opposition and aspirations for transformation are organized. In this dual capacity, football simultaneously renders visible power relations and social conflicts within society (Yeniçirak, 2023). According to Seydioğulları (2021), football-emerging as a product of capitalist modes of production following the Industrial Revolution-has today become an instrument of the culture industry under hegemonic control, encompassing capital accumulation, political and economic interest networks and illicit practices such as match-fixing.

Contemporary examples further illustrate the entanglement of football and politics. One notable case is Greece's "footballization of politics" during the austerity period, when citizens disillusioned with the country's political trajectory turned toward football-related political formations as alternatives to discredited traditional politics (Zaimakis, 2018). Similarly, major global sporting events have increasingly become politicized arenas. In particular, the FIFA² World Cup has emerged in recent years as a space where international political tensions and social movements gain visibility. During the 2022 Qatar World Cup, for instance, the German national team covered their mouths in the official team photograph to protest FIFA's ban on pro-LGBT armbands. When considered alongside criticisms regarding Qatar's hosting of the tournament, this incident highlights the growing politicization of the World Cup (Kassimeris, 2023).

Today, sport-and football in particular-functions as a significant indicator not only of traditional measures of national power such as military strength and economic development, but also of international influence and prestige (Scutti & Wendt, 2016; De Waele et al., 2018). Football's geopolitical impact extends beyond conventional political boundaries; FIFA stands out as an international organization possessing greater institutional power than many national governments and a larger membership base than the United Nations. For example, the inclusion of entities such as Hong Kong, Macau and Taiwan-despite their lack of recognition as independent states by the UN-within FIFA demonstrates football's capacity to serve as a powerful instrument for the international representation of national identities (Scutti & Wendt, 2016). Likewise, the participation of Wales, Scotland and Northern Ireland in national and international tournaments with their own national teams, despite being part of the United Kingdom, illustrates the ability of FIFA and other football institutions to recognize cultural and sporting identities beyond formal political borders.

² Founded in 1904, the Fédération Internationale de Football Association (FIFA) operates as the highest governing body of football at the global level, with a membership comprising 211 national federations. FIFA regulates and supports the development of football across all levels, ranging from amateur initiatives to elite international competitions. The organization establishes the Laws of the Game and ensures their consistent implementation. In cooperation with its 211 member associations, FIFA aims to promote the sustainable development of football through mechanisms of innovation, education, and institutional collaboration (FIFA, 2025).

In the Turkish context, the relationship between football and politics emerges as a highly visible and multidimensional phenomenon. Political protest chants directed at governing authorities, the display of politically themed banners in stadiums and the presentation of posters reflecting opinions on current international developments during matches involving major clubs such as Galatasaray, Fenerbahçe and Beşiktaş demonstrate football's capacity to function as a political arena. Additionally, the presence of politicians at football matches, their visits to locker rooms after games to congratulate or console players and the circulation of such moments in national media and social networks further enhance the public visibility of football-politics interactions. Club executives' visits to political authorities following sporting successes and their requests for political support regarding financial issues and club debts constitute another dimension of this relationship.

Football supporters in Türkiye have also demonstrated the intersection of sport and politics through various protest actions over time. Joint demonstrations by supporters of Beşiktaş-particularly the *Çarşı* group-alongside Galatasaray and Fenerbahçe fans during the 2013 Gezi Park protests exemplify this intersection (Sky News, 2013). Following the resumption of football matches after a temporary suspension due to the earthquakes centered in Kahramanmaraş on February 6, 2023, chants of "government resign" voiced by Fenerbahçe and Beşiktaş supporters during postponed matches became striking examples revealing the tense dimension of football-politics relations (BBC, 2023). Moreover, football supporters have made their positions on foreign policy and international justice visible in the public sphere by participating in protests in support of Palestine (Anadolu Agency, 2023). Taken together, these examples suggest that football fandom in Türkiye extends beyond mere sporting rivalry and functions as a dynamic public arena in which political protest, institutional opposition and social sensitivities are articulated.

On the other hand, certain posts circulating on social media platforms such as TikTok, X and Instagram claim that supporters of specific football clubs possess homogeneous and easily distinguishable political orientations. These narratives often categorically label some supporter groups as pro-government and others as oppositional. However, such generalizations are grounded more in perceptions and popular discourse than in scientifically verified data. Although numerous studies in the national academic literature address the relationship between football and politics, there appears to be a notable lack of quantitative research systematically examining the potential relationship between football team support and individuals' political behaviors, orientations, or attitudes. Accordingly, rather than revisiting the football-politics relationship solely at a theoretical level, the primary aim of this study is to determine-through field-based empirical data-whether the political attitudes and orientations of football supporters in Türkiye are associated with their supporter identities. Within this framework, the research questions are structured as follows:

- Does football fandom influence individuals' political preferences?
- Is there a relationship between individuals' political identities and their football supporter identities?
- How are the political orientations and voting preferences of football supporters distributed?
- Which socio-demographic variables (e.g., gender, age, education level) are associated with supporters' political preferences?
- Does the level of political interest among football supporters vary according to the team they support?
- Do football supporters believe that supporter groups are influential-or should be influential-in the political arena?

The questionnaire developed in line with these research questions was used to seek answers accordingly. In this respect, the study focuses on the interaction between football and the political sphere, aiming to examine the nature of this interaction particularly through the political attitudes and orientations of football supporters. Thus, the potential relationship between individuals'

supporter identities and their political attitudes and orientations is evaluated from a scientific perspective.

Literature Review

Research on the political orientations of football supporters indicates that right-wing tendencies tend to dominate supporter communities in many countries. In this context, studies conducted in Poland reveal that football supporters display ideological proximity to right-wing and far-right political parties, while left-leaning ideologies are almost entirely absent from the stands (Woźniak et al., 2020). Another study conducted in the same country by Kossakowski and Besta (2018) similarly demonstrates that supporter groups in Poland express higher levels of sympathy toward conservative, right-wing political parties and that supporter culture is closely aligned with these ideological orientations. Likewise, in Serbia, supporters of major football clubs such as Red Star Belgrade and Partizan predominantly position themselves around right-wing political ideologies shaped by strong nationalism, while leftist platforms occupy only a marginal space within supporter cultures (Djordjevic & Pekić, 2018). This ideological orientation observed in Serbia was further reinforced during the dissolution of former Yugoslavia, a period in which football played a prominent role in the resurgence of Serbian nationalism. Indeed, during this time, football functioned as a significant instrument in the construction of Serbian national identity and the intensification of nationalist mobilization (Mills, 2009). In Italy, although football fandom displays ideological diversity across the political spectrum, a noticeable rightward shift in stadium cultures has been observed since the 1980s (Doidge, 2017). Within this context, for instance, supporters of FC St. Pauli are widely recognized for their left-wing ideological orientation, whereas Lazio is known for a supporter culture associated with right-wing ideological tendencies (Kassimeris, 2023).

In contrast to the dominance of right-wing ideologies observed in many football stadiums, the Spanish case-particularly in regions with strong regional identities such as Catalonia, the Basque Country and Galicia-presents a distinct ideological pattern. In these regions, organized supporter groups not only promote local nationalisms but also mobilize around left-wing ideologies that oppose neo-fascism, racism and the increasing commercialization of football (Spaaij & Viñas, 2017). In Croatia, particularly in the capital city of Zagreb, football supporter groups have assumed an active role in the political sphere, with some formations gaining prominence through political activities that criticize authoritarian governance practices. One notable example is the White Angels Zagreb (WAZ), a group organized around an antifascist and direct-democracy-oriented platform, which frequently finds itself in conflict with other supporter groups and club management due to its ideological positioning (Hodges & Stubbs, 2013). In Italy, Livorno stands out as one of the few clubs that has maintained a strong communist/socialist identity. Livorno supporters express this historical and ideological positioning through political protests, practices of social solidarity and match-day choreographies, interpreting their collective identity as a form of resistance to globalization processes (Doidge, 2017).

As these examples illustrate, although right-wing and nationalist tendencies often dominate football stadiums, the political orientations of football supporters vary considerably depending on the social, cultural and geographical contexts in which the clubs they support are embedded. In Scotland, for example, the historically distinct political affiliations of Celtic and Rangers supporters have shifted from traditional alignments rooted in British unionism toward positions supporting Scottish independence. This transformation is interpreted as a reflection of broader socio-political changes manifesting within supporter cultures (Whigham et al., 2021). In the United States, the growing popularity of football has been associated with increased vote shares for the Democratic Party, particularly in states that hosted the 1994 World Cup, indicating a meaningful connection between football fandom and Democratic political tendencies (Rewilak, 2023). In the African context, Ghana provides a notable example: the association of Accra Hearts of Oak with the National

Democratic Congress and Kumasi Asante Kotoko with the New Patriotic Party demonstrates that football fandom is closely intertwined with ethnic and regional political divisions (Fridy & Brobbey, 2009). In East Asia, studies conducted in Thailand reveal that football fandom and political support for club owners engaged in politics mutually reinforce one another and that supporter loyalty can be directly translated into political support (Sriyakul et al., 2018). Collectively, these findings clearly demonstrate that football and football fandom are deeply embedded in the political sphere at a global level and cannot be analyzed independently of broader socio-political dynamics.

In the Turkish context, both historical and contemporary evidence suggests a close relationship between football, football supporters and the political agenda. Gökaçtı (2008) argues that football in Türkiye constitutes not merely a sport but a social field deeply intertwined with political power relations, frequently utilized by the state, political parties and local power holders as a tool for mass mobilization and the production of legitimacy. Similarly, Say (2024) contends that from the Ottoman period to the Republican era, football in Türkiye became an instrument of political ideologies and power struggles, with ruling elites across different periods employing football as a means of social mobilization and legitimation.

Football clubs, in turn, sought to secure various advantages through their relationships with political actors of the time and adapted to different political regimes ranging from the Committee of Union and Progress to the single-party period. In this regard, nationalist ideology-aligned with the political orientation of the Committee of Union and Progress-also manifested itself within football (Say, 2024). During the period in which the Committee held political power, Altınordu Football Club emerged as a privileged institution managed by the organization's military wing, benefiting from significant advantages. A concrete illustration of these privileges can be seen during the First World War, when club players were exempted from frontline military service and instead assigned to symbolic duties in communication offices in Istanbul (Say, 2024). During the Single-Party Period, football was brought under state control and ideological guidance, transforming it into an instrument that emphasized social health and national unity rather than individual achievement. The establishment of Güneş Club by figures close to the Republican People's Party-drawing inspiration from the Sun Language Theory-constitutes a striking example of the integration of football with state ideology during this era (Say, 2024).

From the 1950s onward, football in Türkiye underwent rapid massification and became an integral part of everyday life. The political and economic transformations of the Democratic Party era-including foreign capital inflows, rapid urbanization and the strengthening of the national press-were reflected in football, accelerating its professionalization and commercialization. As football reached wider audiences, political interventions increased and the establishment of second and third divisions encouraged the formation of football clubs in every province. Members of parliament actively worked to ensure that teams from their constituencies participated in professional leagues. During the Democratic Party's rule between 1950 and 1960, the fact that the presidencies of the three major clubs were held by politicians further institutionalized the football-politics relationship (Karataş, 2014). Following the military coup of September 12, 1980, football was instrumentalized as a "safety valve" to contain the expression of social and political tensions, leading governing authorities to attribute strategic importance to the sport. From the 1990s onward, the growing involvement of mayors in football demonstrated that the interaction between politics and sport was re-institutionalized under a new form of patronage (Zelyurt, 2014).

More recent developments further illustrate the interaction between football and politics in Türkiye. The organized protests carried out by football supporters following the 2011 match-fixing investigation gradually evolved into a broad-based social movement, underscoring the emergence of football fandom as one of the most influential social identities in the country. Sociologically, this process can be interpreted as an identity crisis triggered by state intervention, resulting in pronounced

polarization between state institutions and supporters of Fenerbahçe Football Club (Zelyurt, 2014). Following the Gezi Park protests of 2013, the relationship between football fandom and politics became even more pronounced. During the protests that began in Istanbul's Gezi Park and rapidly spread across the country, supporter groups of various football clubs-most notably the *Çarşı* group of Beşiktaş-actively participated in anti-government mobilizations (Yeniçırak, 2023). In this period, supporter groups of Istanbul's major clubs (Beşiktaş, Fenerbahçe and Galatasaray) supported protests against the government, while simultaneously facing sanctions such as government intervention and bans on stadium entry (Irak, 2020).

Football, which is one of the most popular sports in Türkiye, plays an important function in reaching politicians to voters; It is seen that politicians announcing their favorite teams to the public or participating in matches can have positive effects on voter behavior. In this direction, politicians try to establish an emotional bond with voters by taking advantage of the social impact of football; It aims to increase voter support through strategies such as making the clubs they support visible, identifying with local teams, or including successful athletes in the political arena (Taştan, 2020). Ultimately, the relationship between football and politics in Türkiye can be characterized as a bidirectional field of interaction, in which political actors instrumentalize sport while football clubs simultaneously seek political support in pursuit of their own interests.

Method

This study is based on the descriptive and relational survey model designed within the scope of quantitative research design. While the descriptive survey model aims to systematically reveal the current status of the cases discussed (Karasar, 2005), the relational survey model allows the relationships between variables to be examined statistically (Büyüköztürk et al., 2022). The questionnaire form used as a data collection tool in the research was created by scanning the relevant sociological literature. In addition to demographic questions such as gender, age, income and education level, the questionnaire includes questions that aim to determine the relationship between football fandom and political tendency. In the study, a Likert-type single-item scale of 1-7 was also used to measure the attitudes of the participants towards the statement "I think fan groups should be influential in politics". The scale statements were graded from "1 = Strongly Disagree to 7 = Strongly Agree". In this way, it was aimed to measure the attitudes of the participants towards the relevant expression in more detail.

The population of the study consists of individuals over the age of 18 living in the Central district of Niğde province. Since the research includes questions about political attitudes and behaviors by design, it is thought that the participants should have the capacity to vote. In this sense, the research universe consists of the electorate of Niğde Central district, which consists of 210,822 people in the light of current data (YSK, 2025). Since it is difficult to reach the entire universe in terms of cost, time and accessibility, simple random sampling method was preferred in the research. While determining the sample size, formulas that are widely used in social sciences and allow to calculate the number of samples according to different universe sizes (Özdamar, 2003) were taken into consideration. In this context, as a result of the calculations made on the basis of 95% confidence level and 5% sampling error it was determined that a sample size of approximately 384 people had sufficient representative power for a universe of 210,822 people. As a matter of fact, in the sample size chart developed by Yazıcıoğlu and Erdoğan (2004), it is stated that a sample of 384 people is sufficient for universes over 100,000 with a margin of error of $0.05\pm$ and a confidence level of 95%. For this reason, the sample size that can represent the voters in the central district of Niğde was determined as 384 people. Reducing the sampling error is possible by increasing the sample size, but it is accepted that the increase in the sample after a certain level does not significantly change the representative power (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004). In addition, there are findings in the literature that the political tendencies of the people of Niğde in the general elections are largely similar to the

election results in Türkiye in terms of political culture and especially participation rates in the elections (Türköz & Coşgun, 2022; Turan & Temizel, 2015) constituted one of the main motivations of this research.

In order to conduct the research, the necessary approval (2025/11-16) was obtained from the Niğde Ömer Halisdemir University Ethics Committee. The data collection process was carried out in October and November 2025. The data was collected both through face-to-face surveys and through the questionnaire form shared online via WhatsApp, Instagram and other social media platforms. Data were collected from a total of 452 participants at a level that would provide the sample adequacy determined within the scope of the research. As a result of the preliminary examination, the forms that were determined to be incomplete or incorrectly filled were eliminated and a total of 444 questionnaires were evaluated. Further analyses carried out in the study were carried out on this data set. As a limitation encountered in the research process, it was determined that the participants tended to avoid answering questions aimed at measuring their political attitudes and tendencies, so the application of compulsory questions was not included in the online questionnaire form. For this reason, some of the participants left some questions about political attitudes (political party voted for, political identity, etc.) unanswered. This situation caused the total number of participants to vary according to each question in the advanced analyzes performed. The collected data were analyzed using SPSS 25 statistical program. In addition to the descriptive statistics of the data, tables showing frequency and percentage distributions were used to visualize the analysis results and relational analysis methods such as Chi-square, independent samples t-test, one-way variance (ANOVA) and correlation analysis were applied to analyze the relationship between the variables. Finally, the results of the analyzes carried out within the framework of the research were interpreted within the framework of the theoretical context of the research and the existing literature.

Findings

In this section, the findings obtained within the scope of the study and the statistical analyses conducted based on these findings are presented.

Table 1: Demographic Characteristics

		(n)	(%)
Gender	Male	232	52.3
	Female	212	47.7
	Total	444	100
Age Group	18-25 years	129	29.1
	26-45 years	216	48.6
	46 years and above	97	21.8
	Total	442	100
Educational Level	Primary Education	63	14.2
	High School	73	16.4
	Associate Degree	89	20.0
	Bachelor's Degree	173	39.0
	Postgraduate	43	9.7
	Total	441	100
Monthly Income Level	0-40,000 TL	127	28.6
	40,000-80,000 TL	154	34.7
	Above 80,000 TL	38	8.6
	No declaration	125	28.2
	Total	319	100

An examination of the gender distribution of the 444 participants included in the study (Table 1) indicates that 52.3% of the sample consists of men and 47.7% of women, suggesting a relatively

balanced gender composition. Participants' age groups were classified based on the age intervals proposed by generational theory³, which has been widely employed in the social sciences in recent years (Strauss & Howe, 2000). In terms of age distribution, nearly half of the participants (48.6%) fall within the 26-45 age group, followed by those aged 18-25 (29.1%) and participants aged 46 and above (21.8%). With regard to educational attainment, the distribution reveals a clear predominance of bachelor's degree holders (39.0%), followed by individuals with an associate degree (20.0%) and high school graduates (16.4%). The proportions of participants with primary education (14.2%) and postgraduate degrees (9.7%) are comparatively lower. An analysis of monthly income levels shows that the largest proportion of participants (34.7%) belongs to the middle-income group, earning between 40,000 and 80,000 TL per month. Participants earning below 40,000 TL account for 28.6%, while those reporting an income of 80,000 TL and above constitute a relatively small share (8.6%). Overall, the sample is largely concentrated in the low- and middle-income categories. Additionally, a substantial proportion of participants (28.2%) chose not to disclose their income level. During the data collection process, particular attention was paid to ensuring that demographic variables-such as gender, age group, educational level and income-were represented in numbers sufficient for statistical analysis and exhibited a reasonably balanced distribution.

Table 2: Findings on Football Fandom

		(n)	(%)
Supported Team	Does not support a team	69	15.5
	Galatasaray (GS)	168	37.8
	Fenerbahçe (FB)	106	23.9
	Beşiktaş (BJK)	84	18.9
	Other	17	3.8
	Total	444	100
Mother's Supported Team	Beşiktaş (BJK)	44	9.9
	Fenerbahçe (FB)	62	14.0
	Galatasaray (GS)	104	23.4
	Does not support a team	224	50.5
	Other	7	2.2
	Total	441	100
Father's Supported Team	Beşiktaş (BJK)	63	14.2
	Fenerbahçe (FB)	98	22.1
	Galatasaray (GS)	119	26.8
	Does not support a team	146	32.9
	Other	12	4.0
	Total	438	100
Membership in Supporter Groups	Yes	42	9.5
	No	401	90.5
	Total	444	100
Frequency of Attending Matches	Never attend	287	64.6
	Attend rarely	130	29.3

³ In their study *Millennials Rising: The Next Great Generation* (2000), Strauss and Howe define Generation X as individuals born approximately between 1961 and 1980, and Generation Y (the Millennial Generation) as those born roughly between 1981 and 2000. Although Generation Z is not explicitly labeled in this work, it is implicitly conceptualized as the cohort born after 2000, following Generation Y. Sociological research generally demonstrates that Generations X, Y, and Z differ markedly from one another. Within this framework, Generation X is characterized as a cohort that prioritizes financial stability, workplace relationships, and family orientation, and that maintains a more cautious relationship with technology (Kolnhofer-Derecskei et al., 2017). Generation Y, shaped by the rise of digital technologies and social media, stands out as the first generation of digital natives, exhibiting a high dependence on technology and placing strong emphasis on work-life balance, flexibility, and meaning-oriented employment. Generation Z, by contrast, is understood as a generation born into digital technologies, highly proficient in online platforms, quick to adopt new technologies, and inclined to prioritize flexibility and a sense of purpose in both work and educational processes (Wandhe, 2024).

	Attend frequently / Season ticket holder	27	6.1
	Total	444	100
Following Team Accounts on Social Media	Yes	215	48.5
	No	229	51.5
	Total	444	100

The findings obtained from the research (Table 2) show that football fandom is closely related to family structure. Respondents support Galatasaray at the highest rate (37.8%), followed by Fenerbahçe (23.9%) and Beşiktaş (18.9%). 15.5% of the participants stated that they did not support any team. In the category of other teams (4%), there are participants who stated that they support various Anatolian teams (Kayserispor, Konyaspor, Adanaspor, Samsunspor, Niğde Belediyespor, etc.). The family effect, which is seen as important in terms of football supporters, differs especially in the team preferences of mothers and fathers. More than half of the mothers stated that they did not support a team (50.5%), while this rate was relatively lower for fathers (32.9%). The majority of fathers (63.1%) support one of the three clubs (GS, FB, BJK). The rate of active membership in fan groups (9.5%) is quite low. This indicates that partisanship is experienced at the individual level rather than in an organized form. Similarly, the vast majority of respondents (64.6%) stated that they had never been to matches. In this respect, the rate of those who regularly follow football matches in the context of fandom is quite low (6.1%). However, nearly half (48.5%) of respondents follow the social media accounts of the team they support. These findings show that football fandom is spread to a wide base, but the level of active stadium participation and organized fandom remains low. In this context, it can be stated that football fandom at the social level is mostly maintained through daily life and digital channels.

As a result of the analysis carried out to determine whether the football fandom of the participants differed according to the gender variable (Chi-square: 27.695, sd: 4, p: 0.000), it was determined that there was a statistically significant relationship between gender and football team support. In this context, the rate of those who do not support a team among women (24.1%) is significantly higher. So much so that the rate of participants who do not support a team among women is approximately three times higher than that of men (7.8%). While Galatasaray is the most supported team among both men and women, Fenerbahçe and Beşiktaş supporters are more common among men than women. According to these findings, football fandom is a gender-related phenomenon and men can be expressed at a higher level with football.

Table 3: Relationship Between Age Group and Football Fandom

Age Group	Does not support a team	GS	FB	BJK	Other	Total
18-25 years	16.3%	36.4%	24.0%	19.4%	3.9%	100%
26-45 years	13.9%	38.4%	24.5%	18.1%	5.1%	100%
46 years and above	16.5%	39.2%	22.7%	20.6%	1.0%	100%
Total	15.2%	38.0%	24.0%	19.0%	3.8%	100%

Table 3 shows the distribution rates (%) of the teams supported by the participants by age groups. When the proportions of the teams supported by the participants in terms of age groups are examined, a similar distribution is observed in general. From the distribution of the data, it is understood that Galatasaray is the most supported team in all age groups, followed by Fenerbahçe and Beşiktaş. While the proportion of non-team supporters in the youth (18-25) and middle age (26-45) groups is close to each other, this rate is slightly higher in the group over the age of 46 (16.5%). “The other team” support is quite low in all age groups. As a result of the Chi-square analysis performed to examine the relationship between age groups and the supported football team, it was determined that there was no statistically significant relationship between the variables (Chi-square: 3.792; sd: 8; p: 0.875). In this context, it can be said that the age variable does not have a different effect on the team preferences of the participants.

Table 4: Relationship Between Educational Level and Football Fandom

Supported Team	Primary Education	High School	Associate Degree	Bachelor's Degree	Postgraduate
Does not support a team	36.5%	19.2%	13.5%	9.8%	7.0%
Galatasaray (GS)	33.3%	32.9%	38.2%	41.0%	34.9%
Fenerbahçe (FB)	14.3%	20.5%	28.1%	27.7%	20.9%
Beşiktaş (BJK)	15.9%	23.3%	18.0%	16.8%	27.9%
Other	0.0%	4.1%	2.2%	4.6%	9.3%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

According to the results of the analysis, there was a significant relationship between the football team supported by the participants and their education levels (Chi Square: 40.129, df: 16, p: 0.001). In this context, it is seen that the highest proportions of primary school graduates are non-supporters (36.5%) and Galatasaray (33.3%) supporters (Table 4). The proportion of Beşiktaş (15.9%) and Fenerbahçe (14.3%) supporters who graduated from primary school is similar to each other and relatively low. It is seen that the three big teams exhibit a relatively balanced distribution at the high school graduation level and especially Galatasaray fans (32.9%) are represented at the highest rate in this group. While the proportion of Galatasaray (38.2%) and Fenerbahçe (28.1%) supporters at the associate degree level increases, the rate of those who do not support a team decreases to 13.5%. At the undergraduate level, this trend is getting stronger, with Galatasaray (41.0%) and Fenerbahçe (27.7%) fans dominating, while the rate of non-supporters is falling to 9.8%. In the graduate category, the distribution diversifies again, with Galatasaray fans maintaining the highest rate at 34.9%, while the rate of Beşiktaş fans rises to 27.9%; on the other hand, Fenerbahçe has a lower level of representation at 20.9%. When the findings are evaluated in general, it can be said that Galatasaray and Fenerbahçe fans are represented more intensely as the education level increases, while Beşiktaş fans have a more balanced distribution among their education levels. However, as an interesting finding, it is seen that the partisan identity becomes more evident as the education level of the participants increases. In other words, as the level of education increases, the rate of those who do not support a team decreases remarkably. This situation can be interpreted as the adoption of fandom as a social identity element more clearly as a result of the increasing contact with sports and especially football in educated individuals and the increasing football culture.

Table 5: Relationship Between Income Level and Football Fandom

Income Level	Does not support a team	GS	FB	BJK	Other	Total
Below 40,000 TL	18.9%	40.9%	20.5%	18.9%	0.8%	100%
40,000-80,000 TL	6.5%	39.0%	30.5%	17.5%	6.5%	100%
Above 80,000 TL	5.3%	34.2%	39.5%	21.1%	0.0%	100%
Total	11.3%	39.2%	27.6%	18.5%	3.4%	100%

There was a significant relationship between the income level of the participants (participants who did not declare income were excluded from the analysis) and the supported football team variables (Chi-square: 24.257, sd:8, p: 0.002). When Table 5 is examined, it is seen that team preferences differ significantly according to income groups. In this respect, it is seen that Galatasaray supporters have the highest rate in the low-income group (below 40.9 thousand TL) (40.9%), while the rate of not supporting a team in the middle-income group (40-80 thousand TL) has decreased significantly (6.5%), especially Fenerbahçe (30.5%) and Galatasaray (39.0%) supporters stand out in this group. In the high-income group (over 80 thousand TL), it is noteworthy that Fenerbahçe supporters (39.5%) are higher than other teams. The rate of participants who declare that they do not support a team gradually decreases as their income level increases. In other words, it can be stated that as the income level increases, the tendency not to keep a team decreases. When evaluated from a sociological point of view, this situation can be interpreted as that while individuals in low-income

groups are busy with economic concerns about surviving their lives, their perceptions and interests in football and team supporters remain relatively in the background.

In the study, the relationship between the frequency of going to matches according to the team they support was also examined and it was seen that there was a statistically significant relationship between these two variables (Chi square: 31.337, sd: 6, p: 0.000). In this sense, the majority of individuals who do not support a team (92.8%) do not go to a match at all, as can be expected, which reveals that the sense of belonging to the team is a determining factor for stadium supporters. Among the participants, Fenerbahçe fans stand out as the group with the highest rate in terms of regular attendance at matches (10.4%), while Beşiktaş fans rarely attend matches (36.9%). On the other hand Galatasaray fans are mostly concentrated in the categories of never going (65.5%) and rarely going (29.8%). Looking at the general findings (Table 2), it is seen that two-thirds (64.6%) of the participants have never been to a match, which shows that although the interest in football is high, the habit of watching matches in the stadium is a very rare behavior.

Table 6: Findings on Political Identity and Political Orientations

		(n)	(%)
Political Identity	Nationalist	179	40.3
	Conservative	59	13.3
	Social Democrat	65	14.6
	Apolitical / Neutral	37	8.3
	Other	35	7.9
	No Response	69	15.5
	Total	444	100
Level of Interest in Politics	No interest at all	124	27.9
	Very little interest	97	21.8
	Some interest	133	30.0
	Quite interested	66	14.9
	Very interested	24	5.4
	Total	444	100
Political Party Membership	Yes	31	7.0
	No	413	93.0
	Total	444	100
Party Voted for in the Last General Election⁴	Prefer not to answer	162	37.4
	Did not vote	94	21.7
	“Cumhur” Alliance	96	22.2
	“Millet” Alliance	81	18.7
	Total	433	100

The distribution of the answers to the questions about political identity, level of interest in politics, political party membership and voting behavior directed to the participants within the scope of the research is shown in table 6. In the political identity category, the largest part of the participants are nationalists (40.3%), followed by social democrats (14.6%) and conservatives (13.3%), respectively. In the “Other” category (7.9%), there are participants who define themselves with a minority of political identities such as “Kemalist/Kemalist, liberal, socialist/communist, secular,

⁴ In presenting the findings on participants’ voting preferences in the most recent parliamentary general elections held on 14 May 2023, a classification based on electoral alliances was adopted. Accordingly, the political parties indicated by participants as their voting choices -namely the Justice and Development Party (AK Party), Nationalist Movement Party (MHP), Great Unity Party (BBP), and New Welfare Party (YRP)- were collectively evaluated under the category of the People’s Alliance (Cumhur Alliance). Similarly, parties such as the Republican People’s Party (CHP), İYİ Party, Saadet Party, and Gelecek Party were grouped under the Nation Alliance (Millet Alliance) for analytical purposes. Other political parties reported by participants but representing proportions too small to be statistically meaningful were excluded from the analysis.

Islamist, etc.”. Respondents who are cautious about the question of political identity and do not “express an opinion” on this issue have a very high rate (15.5%). It should be noted that in politics-themed field studies in Türkiye, it is frequently observed that participants are mostly hesitant to answer questions involving political identity and voting preference.

In terms of the level of interest in politics, 30% of the respondents are concentrated in the categories of “I am somewhat interested”, “I have no interest” (27.9%) and “I am very little interested” (21.9%). The rate of those who say “I am very interested” (14.9%) and “I am very interested” (5.4%) is relatively low. The political party membership of the participants was at a very low level (7.0%). Looking at the distribution of responses to the question “Which party did you vote for in the last general elections?”, the participants stated that they did not want to answer this question (37.4%) or did not vote (21.7%) with remarkably high rates in voting behavior. It is thought that the participants who declared that they did not vote consisted of young participants who did not have the capacity to vote because they were not yet 18 years old in the last general elections held in 2023. On the other hand, as stated before, it is understood that a significant part of the participants refrained from answering the question about their voting behavior.

Table 7: Relationship Between Age Group and Political Identity

Age Group	Nationalist	Conservative	Social Democrat	Apolitical / Neutral	Total
18-25	75.8%	7.6%	13.6%	3.0%	100%
26-45	44.5%	24.2%	29.7%	1.6%	100%
46+	52.5%	27.1%	18.6%	1.7%	100%
Total	54.5%	20.6%	22.9%	2.0%	100%

According to the results of the analysis carried out within the scope of the research, a significant relationship was found between the age groups of the participants and their political identities (Chi-square: 21,338, sd: 6, p: 0.002). In this context, nationalist identity is clearly dominant among young respondents (18-25 years old) (75.8%). The middle age group (26-45) is the group with the highest concentration of both conservative and social democratic identities. The older age group (46+) seems to be a group dominated by nationalist and conservative tendencies (Table 7). In general, it is seen that the most common political identity in all age groups is nationalism, social democratic and conservative identities are mostly concentrated in the middle age group and apolitical/neutral identity is at a low level in all age groups. The rate of conservatism increases to a certain extent with age.

Table 8: Relationship Between Football Fandom and Political Identity

	Nationalist	Conservative	Social Democrat	Apolitical/ Neutral	Other	Total
No Team	37.3%	22.0%	22.0%	8.5%	10.2%	100%
Galatasaray (GS)	50.0%	15.9%	14.5%	8.7%	10.9%	100%
Fenerbahçe (FB)	52.7%	11.8%	17.2%	9.7%	8.6%	100%
Beşiktaş (BJK)	41.4%	15.7%	20.0%	15.7%	7.1%	100%
Total	46.9%	15.8%	17.5%	10.3%	9.4%	100%

In line with the question “Is there a relationship between the political identities of individuals and football fans?”, the Chi-square analysis conducted to test the relationship between the participants' football supporters and their political identities shows that there is no statistically significant relationship between these variables (Chi-square: 7.855; sd: 12, p: 0.796). When the distributions showing the relationship between political identity and fandom are examined (Table 8), it is clearly seen that the political identities of the participants have a relatively balanced distribution in close proportions on the basis of the teams they support. Exceptional examples (the proportion of “conservative” identity among GS supporters (15.9%), “conservatism” and “social democracy” have equal proportions (22%) among those who do not support a team), although nationalist identity is

dominant at the highest rate among almost all team supporters and participants who declare that they do not support a team, followed by social democracy, conservatism and apolitical/neutral identity declaration at similar rates, respectively. In this respect, it can be stated that the political identity awareness of the participants is shaped independently of the variable of football team belonging and in this sense, football fandom is not a distinguishing factor in terms of the political identities of the participants.

Table 9: Relationship Between Football Fandom and Level of Interest in Politics

Level of Interest in Politics	No Team Supported	Galatasaray (GS)	Fenerbahçe (FB)	Beşiktaş (BJK)	Total
No interest at all	36.2%	25.0%	26.4%	33.3%	28.8%
Very little interest	27.5%	19.0%	21.7%	19.0%	21.1%
Some interest	15.9%	39.9%	33.0%	17.9%	30.0%
Quite interested	15.9%	12.5%	12.3%	20.2%	14.5%
Very interested	4.3%	3.6%	6.6%	9.5%	5.6%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Within the scope of the research, the relationship between the variables of the participants' football fandom and their level of interest in politics was also analyzed. In this respect, there is a significant relationship between the partisan identities of the participants and their level of interest in politics (Chi-square: 26.07, sd: 12, p: 0.010). According to the findings (Table 9), GS and FB fans are mostly concentrated in the “I am somewhat interested” category, while BJK fans have higher rates in the “I am very interested” and “I am quite interested” categories. In this respect, it is seen that the level of interest of BJK supporters in politics is relatively high. Those who do not support a team are largely in the categories of “I have no interest” (36.2%) and “I have little interest” (27.5%).

Table 10: Relationship Between Football Fandom and Voting Preference

Party Voted for	No Team Supported	Galatasaray (GS)	Fenerbahçe (FB)	Beşiktaş (BJK)	Total
Prefer not to answer	34.8%	37.4%	41.9%	35.8%	37.8%
Did not vote	36.2%	16.0%	20.0%	24.7%	22.0%
People's Alliance	18.8%	25.8%	17.1%	19.8%	21.3%
Nation Alliance	10.1%	20.9%	21.0%	19.8%	18.9%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Table 10 shows the proportional distribution between the football fan identity of the participants and the preference of the political party voted for in the last general elections. In general, it is noteworthy that the “I don't want to answer” option has the highest rates in all groups. Especially among FB fans, this rate is highest at 41.9%. The fact that the “I did not vote” option has a high rate of 36.2% among the participants who do not support a team shows that political participation in this group is lower than in other fan groups. This rate is lower at 24.7% for BJK fans, 20.0% for FB fans and 16.0% for GS fans. In terms of alliances, the fact that GS supporters have the highest rate of 25.8% in the People's Alliance category led by the AK Party/MHP shows that this group is more inclined towards the People's Alliance. On the other hand, FB supporters and GS and BJK supporters preferred the CHP-led Nation alliance with similar rates (21.0%; 20.9%; 19.8%). When evaluated in general, this distribution shows that partisan belonging does not create a significant difference in the political party preferences of the participants. According to the results of the analysis (Chi-square: 13.356, sd: 9, p: 0.147) to determine the possible difference relationship in this regard, no statistically significant relationship was found between the football team supported by the participants and the party they voted for. In other words, football team supporters are not seen as a factor affecting party preferences by the participants.

Table 11: Perceptions of the Relationship Between Fandom and Politics

		n	%
My fandom affects my political preferences	Yes	13	3.0
	No	396	89.5
	Not sure	32	7.5
	Total	441	100
I believe fan groups have a political stance	Yes	111	25.0
	No	238	53.6
	Not sure	93	20.9
	Total	442	100
Fan groups should be influential in politics	1- Strongly disagree	267	61.4
	2	22	5.1
	3	30	6.9
	4	39	9.0
	5	16	3.7
	6	6	1.4
	7- Strongly agree	55	12.6
	Total	435	100
	Mean	2.43	Std. Dev. 2.14

According to the findings of the research obtained within the scope of the participants' thoughts on the "relationship between football fandom and politics" (Table 11), the majority of the participants stated that fandom did not have a direct effect on their political preferences (89.5%). However, one in four respondents stated that they think their fan group has a certain political stance (25.0%). This shows that although the effect on individual preferences is low, fan groups are associated with a certain political position in social perception. In addition, when the attitudes regarding "fan groups should be influential in politics" are examined, it is seen that a large part of the participants are against this view: 61.4% of the participants selected the option "strongly disagree", while only 12.6% said "strongly agree". These findings reveal that there is a general reluctance among the participants for football fans to be directly involved in politics, but that fan groups can be perceived as political in society. However, the participants generally show a strong tendency that fan groups should stay away from politics. The fact that the average value of the statement "I think fan groups should be influential in politics" (average 2.43 out of 7 full points) is close to the lower end of the scale reveals that there is a low support for fans to play a role in politics. In addition, the high standard deviation (2,14) shows that opinions differ among the participants and that the participants have non-homogeneous tendencies in this regard.

According to the results of the one-way analysis of variance (ANOVA), which was applied to test the relationship between the idea that "fan groups should be effective in politics" according to the team they supported, the participants differed significantly ($F: 2.885, p: 0.035$). According to the results of the post hoc (Tukey HSD) test, there is a significant difference between BJK fans (mean: 2.99) and GS (mean: 2.23) and FB (mean: 2.22) fans. In this respect, BJK supporters differ from other groups in the statement that "fan groups should be effective in politics" and agree with this view at a higher level. However, considering the total value of expression (7), the fact that the average values in all groups are quite low (below 4) shows that the participants are generally distant from the "idea of fan groups being effective in politics". Similarly, in terms of the gender independent variable, it is seen that there is no significant difference in the idea that supporter groups should be effective in politics ($t: 0.837, df: 433, p: 0.403$). In this respect, both female (mean: 2.52) and male (mean: 2.35) respondents have a negative attitude towards the judgment that "fan groups should be effective in politics".

Discussion and Conclusion

This study aims to examine the relationship between football, one of today's most popular sports and politics, focusing on football fandom within a sociological framework. In this context, the research seeks to make a modest but original contribution to the existing literature on the football-politics relationship. Moreover, the study aims to provide an opportunity to critically assess and evaluate common perceptions and popular assumptions regarding the football-politics nexus in Türkiye from a scientific perspective.

In Türkiye, particularly in recent years, discussions in both the media and society regarding the close ties between sports-especially football-and political actors and institutions have intensified. Football, which is among the most popular sports both globally and in Türkiye, represents one of the most visible and contested arenas of sport-politics interactions. In this regard, the study aims to investigate the football-politics relationship frequently discussed in the public sphere in Türkiye, taking into account widely used theoretical approaches in the literature and based on new and distinct empirical data obtained through field research.

The research revealed several notable and original findings. In the province of Niğde, Galatasaray emerged as the most supported football club, followed by Fenerbahçe and Beşiktaş, respectively. Although individual-level football team fandom is widespread in Niğde, membership in active fan groups was found to be quite low. Similarly, the level of fans' physical attendance at matches of both their supported clubs and other teams was limited. On the other hand, football fandom appears to be followed quite intensively on digital platforms. It was observed that fans actively engage with content related to their supported teams and follow their digital accounts on social media platforms. In this sense, digitalization and social media have had a widespread impact on football fandom, as they have on many other phenomena in recent years. Another notable finding of the study is the relationship between educational level and fandom identity. The results indicate that higher educational levels are associated with a more pronounced fandom identity, while lower educational levels correspond to decreased interest in supporting football teams. This suggests that the sociological dynamics of football fandom should be examined alongside demographic variables.

Regarding the football-politics relationship, the data indicate that although football is historically and theoretically closely intertwined with politics, individual-level fandom identity does not appear to be a determining factor in political identity or voting behavior. In this framework, generalizations frequently expressed in social media and popular discourse, such as "certain teams have homogeneous political tendencies," are not empirically supported. On the other hand, the significant relationship observed between football fandom and political interest suggests that football may have an indirect effect on political awareness and engagement. In this sense, while fandom may not directly influence individual political choices, it provides a functional cultural platform for participation in political discussions, following socio-political agendas and engaging with political issues. Moreover, the majority of participants' opposition to the idea that fan groups should be influential in politics points to a strong societal tendency for football to remain relatively autonomous from the political sphere.

In conclusion, this study attempts to analyze the football-politics relationship at a local level and based on data obtained from a limited sample. Therefore, while generalizing the findings is neither scientifically possible nor appropriate, the data provide partial visibility into certain aspects of social reality. In this context, repeating similar studies in different cities and on a national scale would be beneficial for a more accurate assessment of the relationship between football fandom and political allegiance, which occasionally captures public attention. Particularly, determining whether fan groups supporting certain teams in specific regions or cities in Türkiye have distinct political tendencies could provide original and comparative insights to the literature. Additionally, one of the key findings of this research is that fans who do not belong to any active supporter group and follow

football primarily as a popular leisure activity in everyday life tend to adopt a distanced stance regarding the relationship between football and politics, especially during periods when the political agenda is relatively stable.

Ultimately, the findings suggest that the relationship between football and politics is multidimensional, variable and does not align with popular generalizations. Therefore, future studies should focus on broader samples at the national level, include multiple cities or league levels, allow for comparisons among specific fan groups and combine quantitative and qualitative methods to examine the football-politics relationship more comprehensively and in depth, thereby providing significant contributions to the relevant literature.

www.turkishstudies.net/religion

Turkish Studies - Comparative Religious Studies

eISSN: 2667-5544

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

Futbol Taraftarlığı ve Siyaset İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma

Giriş

Futbol, günümüzde küresel ölçekte geniş kitleler tarafından takip edilen ve yüksek popülariteye sahip spor dallarının başında gelmektedir. Bu anlamda futbol, milyonlarca insanı peşinden sürükleyen kültürel bir olgu olmasının yanında, sahip olduğu ekonomik değer nedeniyle çok sayıda kişiye gelir sağlayan devasa bir endüstri niteliği de taşımaktadır. Astronomik boyutlara ulaşan transfer ücretlerinin yanında çok yüksek miktarlardaki reklam ve yayın gelirleri futbol ekonomisinin sac ayaklarını oluşturmaktadır. Uluslararası organizasyonlar ile milli takımlar ve kulüpler düzeyindeki karşılaşmalar, futbolun diğer spor dallarından farklı olarak sürekli ve yoğun bir ilgiyle takip edilmesini sağlamaktadır. Sosyal, ekonomik ve sportif açıdan geniş kitleler üzerinde derin etkiler yaratan futbolun tarihsel gelişim süreci ise tüm popülaritesine rağmen yeterince bilinmemektedir.

Bir spor olarak futbolun kökenleri çeşitli medeniyetlere kadar uzanmakta, tarihsel süreç içerisinde farklı kültürlerde topla oynanan çeşitli proto-futbol türleriyle karşılaşılmaktadır. Çin’de *CuJu* olarak bilinen oyunun neolitik döneme kadar uzandığı kabul edilmektedir. Benzer biçimde Kuzey ve Orta Amerika’daki yerli toplulukları, doğurganlık ritüellerinin bir unsurunu teşkil eden top oyunları oynamışlardır. Orta Çağ Avrupa’sında Fransız köylülerinin *Soule* adı verilen ve çoğu zaman şiddet içeren bir oyun oynadıkları, Floransa’da Rönesans dönemi erkeklerinin oynadığı *Calcio ’nun*, İskoçya ve İngiltere’de ise kasaba ve köy ölçeğinde çeşitli halk futbolu uygulamalarının yaygın olduğu bilinmektedir (Armstrong & Giulianotti, 1999). Bu açıdan bir oyun olarak futbolun kökleri, çeşitli formlar taşımakla birlikte 12. yüzyıl İngiltere’sine kadar geri götürülebilmektedir (Curran, 2022). Ancak, 1863 yılında İngiliz Futbol Federasyonu’nun (Football Association-FA) kurulması, oyunun kurallarının standartlaştırılması ve modern futbolun kurumsal bir yapıya kavuşması açısından kritik bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir (Orejan, 2011).

Futbolun 19. yüzyılda İngiltere’de kurumsallaşması konuyla ilgilenen araştırmacılar arasında önemli bir tarih yazımı tartışmasını da beraberinde getirmiştir. Ortodoks yaklaşımı benimseyen araştırmacılar, sanayileşme sürecinde kitlesel futbol oyunlarının işçi sınıfı toplulukları içinde ortadan kalktığını ve futbolun, geniş toplum kesimlerine yeniden yayılmadan önce yalnızca kamu okullarında varlığını sürdürdüğünü ileri sürmektedir (Harvey, 2013; Collins, 2015). Buna karşılık revizyonist perspektifi savunan tarihçiler, işçi sınıfına özgü futbol kültürünün söz konusu dönemde kesintiye uğramaksızın devam ettiğini öne sürerek bu görüşe karşı çıkmaktadır (Swain, 2020). Bu çerçevede ortodoks yaklaşım, futbolun İngiltere’de özellikle Eton ve Rugby gibi kamu okullarında kurumsallaşarak “medenileştiğini” savunurken revizyonistler, oyunun halk kökenli olduğunu ve gelişiminin esasen işçi sınıfı pratikleri üzerinden gerçekleştiğini öne sürmektedirler (Collins, 2015).

Collins (2015) 19. yüzyılın ortalarında “futbol” kavramının günümüzdeki gibi yalnızca “soccer/ayak futbolu” anlamını ifade etmediğini vurgularken rugby, halk futbolu ve çeşitli yerel

oyunlar da dâhil olmak üzere geniş bir oyun yelpazesini kapsayan genel bir terim olarak kullanıldığını belirtmektedir. Bu anlamda modern futbolun temel ayrımı olan “elle oynamamak” ilkesi, 1870’lere kadar henüz net biçimde oluşmamıştır ve o dönemde çoğu oyun hem elle hem ayakla oynanabilmektedir. Yine Collins’e (2015) göre futbolun gerçekten “modern” bir yapıya kavuşması, yalnızca kuralların standartlaşmasıyla değil, esasen toplumsal koşullardaki dönüşümle mümkün olmuştur. Bu bağlamda, 1870’lerden itibaren işçi sınıfının boş zaman ve gelir düzeyindeki artış, demiryollarının ulusal düzeyde turnuvaların düzenlenmesini kolaylaştırması ve basının gelişiminin futbolu geniş kitlelere ulaştırması belirleyici etkiler yaratmıştır. Ayrıca 1871’de FA Cup⁵’ın başlamasıyla yerel kimlik ve rekabet duygusu güçlenmiş; böylece futbol, kitleler için önemli bir duygusal ve toplumsal aidiyet alanına dönüşmüştür (Collins, 2015).

Swain (2020) de benzer biçimde futbolun yapısının sanayileşme, kentleşme ve nüfus artışından kaynaklandığını, bunların sınıf sistemlerini ve kentsel hiyerarşileri yeniden yapılandırıldığını ve nihayetinde 1870’lerin sonlarında profesyonel futbolun doğuşuna yol açtığını ileri sürmektedir. Bu anlayışa göre modern futbolun “çalışan sınıfların sahiplendiği bir halk oyunu” niteliğine kavuşması 1870 sonrası süreçte gerçekleşmiştir. Bu açıdan 19. yüzyıl ortasında işçi sınıfı, futbolun kuruluş sürecine doğrudan katılmamış olmakla birlikte, yüzyılın sonlarına gelindiğinde hem oyuncu hem de taraftar olarak futbolun temel taşıyıcısı hâline gelmiştir (Collins, 2015). Konuya farklı bir perspektiften yaklaşan James ve Day (2014) ise ne ortodoks ne de revizyonist görüşlerin futbolun gelişimini tam olarak açıklayamadığını belirtirken, Viktorya döneminde futbolun ortaya çıkışında hayati önem taşıyan enerji ve coşkunun belirli bir sınıfa indirgenemeyecek kadar oldukça farklı geçmişlere ve kimliklere sahip kişiler tarafından sağlandığını iddia etmektedir.

20. yüzyıl boyunca dikkate değer bir dönüşüm geçiren futbol, süreç içerisinde yerel ve halk temelli kökenlerinden uzaklaşıp küresel ölçekte ticarileşmiş bir olguya evrilmiştir. Bu anlamda futbol yüzyılın başlarında Britanya’nın en yaygın takım sporu hâline gelmiş, kentsel işçi sınıfı köklerinden uzaklaşarak önce bütün Avrupa’ya, sonrasında ise Güney Amerika’ya ve dünyanın diğer bölgelerine hızla yayılmıştır (Walvin, 2014). Yüzyılın ikinci yarısı ise tavan ücret uygulamasının kaldırılması, televizyon yayıncılığının artan etkisi, genişleyen pazarlama olanakları ve uluslararası turnuvaların yükselen önemi gibi kapsamlı örgütsel değişimlere sahne olmuştur (Day, 2000). Bu dönemde futbolun gelişim çizgisi, daha geniş toplumsal dönüşümlerle paralellik göstermiş, bu anlamda futbol sporu giderek daha fazla ticarileşerek küresel ölçekte stratejik bir sektör niteliği kazanmıştır (Walvin, 2014). Günümüzde ise dünya genelinde yaklaşık 150 milyon kayıtlı oyuncunun futbol liglerinde yer aldığı, yaklaşık iki milyar kişinin ise futbolu eğlence amaçlı oynadığı tahmin edilmektedir (Orejan, 2011). Futbolun etkisi altına aldığı geniş kitleler dikkate alındığında, onun tarihsel gelişim süreci içerisinde salt bir spor olmanın ötesine geçmesi kaçınılmaz hâle gelmiştir. Bu çerçevede günümüz futbolunun toplumsal, ekonomik ve siyasal boyutları akademik araştırmaların merak edilen konuları haline gelmiştir.

Sosyolojik perspektif çerçevesinde sosyal bir olgu olarak spor, tarihsel süreçleri ve kendi dinamikleri ile görece özerk bir toplumsal alan olarak ele alınmaktadır. Zira bu alanda taraftarlar, kendi anlatılarını ve davranış kalıplarını oluşturmaktadırlar (Bourdieu, 1991). Futbol ise bireylere, kimliğin kamusal olarak sergilendiği ve toplumsal etkileşimlerin yoğun biçimde yaşandığı bir alan sunmaktadır. Bu alan, egemen gruplar için normatif kültürel değerleri yeniden üretme ve sınırlandırma işlevi görürken, alternatif ve diasporik gruplar için mevcut toplumsal düzene karşı çıkma ve farklılıklarını ifade etme imkânı sağlamaktadır (Millar, 2016). Ayrıca futbol, futbol alt-kültürlerinin düşünme biçimi çerçevesinde, daha geniş siyasal ve ideolojik çatışmaların dramatize edildiği ve kodlandığı kültürel bir mekân işlevi de görmektedir. Bu bakımdan taraftar kulüpleri

⁵ FA Cup (Football Association Challenge Cup), İngiltere Futbol Federasyonu (FA) tarafından 1871-1872 sezonundan itibaren düzenlenen ve dünyanın en eski ulusal futbol kupası olma özelliğini taşıyan bir turnuvadır (The Football Association, 2016).

bağlamında, kimliklerin, siyasi ideolojilerin ve aktivizmin müzakere edilme süreçleri futbol taraftarları tarafından yeniden biçimlendirilip yorumlanmaktadır (Spaaij & Viñas, 2017). Futbol dışlanmış ve ötekileştirilmiş toplumsal kesimlerin seslerini duyurmasına olanak tanıyan bir kültürel form olarak, mevcut toplumsal düzeni destekleyen baskın söylemlere karşı dayanışmayı besleme potansiyelini de barındırmaktadır (Kennedy & Kennedy, 2013). Bu bağlamda, kriz dönemlerinde siyasi ideolojiler spor yaşam alanlarına nüfuz etme eğilimi taşımakta, bu durum ise futbol taraftarlığının sosyo-politik aktivizmle kesiştiği ve yeni kolektif eylem modellerinin ortaya çıktığı bir platform olarak işlev görmesine yol açmaktadır (Zaimakis, 2018). Bu anlamda futbol yalnızca bir spor olarak kalmamış, ortaya çıktığı günden bu yana kabilecilik, protesto, askerî propaganda, politik semboller ve erkeklik biçimleri ile iç içe olmuştur (Power vd., 2020).

Futbol ve siyaset arasındaki ilişki, küresel etkileri de olan karmaşık ve çok yönlü bir olgudur. Araştırmalar, futbolun politik öneminin çok büyük ve dünya sahnesinde öncü bir konuma sahip olduğunu göstermektedir (Scutti & Wendt, 2016; De Waele vd., 2018; Zaimakis, 2018; Kassimeris, 2023). Tarihsel süreç içerisinde futbol, bazı hükümetler tarafından kendi bölgelerinde faşist ve komünist ideolojileri yaymak için dahi kullanılmıştır. Bu kapsamda Almanya'da Hitler, İspanya'da Franco ve İtalya'da Mussolini gibi otoriter liderlerin 1930'larda Nazizm'i, 1940'ların başında ise komünizmi ve faşizmi kendi ülkelerinde yaymak için futbolu kullandıkları bilinmektedir (Kassimeris, 2023). Futbol, iktidarların kitleleri yönlendirme ve kontrol etme amacıyla başvurduğu bir ideolojik aygıt olmasının yanı sıra, toplumsal muhalefetin ve dönüşüm arayışlarının örgütlenebildiği bir direniş alanı olarak da işlev görebilmektedir. Bu yönüyle futbol, toplumdaki güç ilişkilerini ve çatışmaları eşzamanlı olarak görünür kılan çift yönlü bir olgudur (Yeniçirak, 2023). Seydioğulları'na (2021) göre de sanayi devrimi sonrası kapitalist üretim biçiminin bir ürünü olarak ortaya çıkan futbol, günümüzde hegemonik güçlerin denetiminde kültür endüstrisinin bir aracı haline gelerek sermaye birikimini, siyasi ve ekonomik çıkar ilişkilerini ve şike gibi kuralsız yapıları bünyesinde barındıran bir alan haline gelmiştir.

Futbol ve siyaset ilişkisini gösteren güncel örnekler arasında, Yunanistan'ın ekonomik tedbirler bağlamında kemer sıkma döneminde "siyaseti futbollaştırması" dikkat çekicidir. Bu dönemde ülkenin genel politik gidişatından hayal kırıklığına uğramış vatandaşlar, itibarsızlaşmış geleneksel siyasete alternatif olarak futbolla ilgili siyasi oluşumlara yönelmiştir (Zaimakis, 2018). Günümüzde küresel ölçekte düzenlenen büyük spor organizasyonları da benzer şekilde yoğun biçimde siyasallaşmış alanlar hâline gelmiştir. Özellikle FIFA⁶ Dünya Kupası, son yıllarda uluslararası siyasi gerilimlerin ve toplumsal hareketlerin görünürlük kazandığı bir alan hâline gelmiştir. 2022 Katar Dünya Kupası'nda Alman millî takımının, FIFA'nın eşcinsellik yanlısı kol bandı yasağını protesto etmek amacıyla takım fotoğrafında ağızlarını kapatmaları bu duruma örnek teşkil etmektedir. Yine turnuvanın Katar'da düzenlenmesine yönelik eleştirilerle birlikte değerlendirildiğinde, Dünya Kupası'nın giderek artan biçimde siyasallaştığı görülmektedir (Kassimeris, 2023).

Günümüzde spor ve özellikle futbol, yalnızca askeri güç ve ekonomik kalkınma gibi geleneksel ulusal güç göstergeleri açısından değil, aynı zamanda uluslararası etki ve prestiji değerlendirmek için de önemli bir kriter olarak işlev görmektedir (Scutti & Wendt, 2016; De Waele vd., 2018). Futbolun jeopolitik etkisi, geleneksel politik sınırların ötesine uzanmakta; FIFA, birçok ulusal hükümetten daha fazla kurumsal güce ve BM'den daha fazla üyeye sahip bir uluslararası yapı olarak dikkat çekmektedir. Örneğin Hong Kong, Makao ve Tayvan gibi BM tarafından bağımsız

⁶ 1904 yılında kurulan Uluslararası Futbol Federasyonu- Fédération Internationale de Football Association (FIFA), 211 üye federasyonu ile futbolun küresel ölçekteki en yetkili yönetim organı olarak faaliyet göstermektedir. FIFA, amatör düzeydeki girişimlerden üst düzey uluslararası müsabakalara kadar futbolun tüm kademelerinde gelişimini düzenlemekte ve desteklemektedir. Kurum, oyunun kurallarını belirlemekte ve bu kuralların uygulanmasını sağlamaktadır. FIFA, 211 üye federasyonla birlikte yenilik, eğitim ve kurumsal iş birliği mekanizmaları aracılığıyla futbolun sürdürülebilir gelişimini teşvik etmeyi amaçlamaktadır (FIFA, 2025).

devlet olarak tanınmayan yapıların FIFA bünyesinde yer alması, futbolun ulusal kimliklerin uluslararası alanda tanınmasında güçlü bir temsil aracı hâline geldiğini göstermektedir (Scutti & Wendt, 2016). Benzer biçimde, Birleşik Krallık'a bağlı olmasına rağmen Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda gibi devletlerin kendi milli futbol takımları ile ulusal ve uluslararası turnuvalara katılabilmesi, FIFA ve diğer futbol kuruluşlarının, siyasi sınırların ötesinde kültürel ve sportif kimlikleri tanıma gücünü göstermektedir.

Türkiye bağlamında ise futbol ve siyaset ilişkisi, oldukça görünür ve çok boyutlu bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş gibi köklü ve büyük futbol kulüplerinin maçlarında tribünlerdeki taraftarların siyasi otoritelere yönelik protesto içerikli tezahüratları, yine siyasi içerikli pankartların tribünlerde sergilenmesi, uluslararası ilişkilerde yaşanan güncel gelişmelere ilişkin görüşleri içeren posterlerin tribünlerde açılması gibi pratikler, futbolun siyasal bir alan olarak işlev üstlenebildiğini göstermektedir. Ayrıca, siyasilerin futbol maçlarını stadyumlarda takip etmesi ve maç sonu soyunma odalarına giderek sporcuları tebrik veya teselli etmeleri, bu anların ulusal basında ve sosyal medyada yayınlanması futbol-siyaset etkileşimini kamuoyuna daha görünür kılmaktadır. Kulüp yöneticilerinin kazanılan sportif başarıların ardından takımlarıyla birlikte siyasi otoriteleri ziyaret etmesi ve kulüplerin borçları veya ekonomik meseleleri için siyasi otoritelerden destek talep etmesi de bu ilişkinin bir başka boyutunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'de futbol taraftarları, farklı dönemlerde ortaya koydukları protesto örnekleriyle spor ve siyaset alanının iç içe geçtiğini göstermiştir. 2013 Gezi Parkı protestoları sırasında Beşiktaş'ın Çarşı grubu başta olmak üzere Galatasaray ve Fenerbahçe taraftarlarının ortak eylemleri (Sky News, 2013) bu örneklerden birisidir. 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından belirli bir süre ertelenen futbol müsabakalarının yeniden başlamasıyla birlikte, Fenerbahçe ve Beşiktaş taraftarlarının erteleme maçlarında "hükümet istifa" şeklindeki tezahüratları, futbol ile siyaset arasındaki ilişkinin gerilimli boyutunu görünür kılan dikkat çekici örnekler arasında yer almıştır (BBC, 2023). Bunun yanı sıra futbol taraftarları, Filistin'e destek amacıyla düzenlenen protestolara katılarak dış politika ve uluslararası adalet meselelerine ilişkin tutumlarını da kamusal alanda görünür kılmıştır (Anadolu Ajansı, 2023). Bu örnekler bütüncül olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'de futbol taraftarlığının yalnızca sportif rekabetle sınırlı olmadığı; siyasal protesto, kurumsal muhalefet ve toplumsal duyarlılıkların ifade edildiği dinamik bir kamusal alan işlevi gördüğü söylenebilir.

Diğer taraftan, özellikle TikTok, X ve Instagram gibi sosyal medya platformlarında yer alan bazı paylaşımlar, belirli futbol kulüplerinin taraftarlarının homojen ve ayırt edilebilir siyasal eğilimlere sahip olduğu yönünde iddialar ortaya koymaktadır. Bu paylaşımlarda, kimi kulüplerin taraftar gruplarının hükümet yanlısı, kimilerinin ise muhalif bir siyasal duruşa sahip olduğu yönünde kategorik sınıflandırmalar yapmakta, ancak söz konusu genellemeler bilimsel olarak doğrulanmış verilerden ziyade algılara ve popüler söylemlere dayanmaktadır. Ulusal akademik literatürde futbol ve siyaset ilişkisini konu alan çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen, futbol takımı taraftarlığı ile bireylerin siyasal davranışları, siyasal eğilimleri veya siyasal tutumları arasındaki olası ilişkiyi nicel analizlerle sistematik biçimde inceleyen herhangi bir araştırmanın mevcut olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı, Türkiye'de futbol ve siyaset ilişkisini kuramsal düzeyde yeniden tartışmak yerine, saha araştırmasına dayalı ampirik veriler aracılığıyla futbol taraftarlarının siyasal tutum ve eğilimlerinin taraftarlık kimlikleriyle ilişkili olup olmadığını tespit etmektir. Bu çerçevede araştırma soruları aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır:

- Futbol taraftarlığı bireylerin siyasal tercihlerini etkilemekte midir?
- Bireylerin siyasal kimlikleri ile futbol taraftarlıkları arasında ilişki bulunmakta mıdır?
- Futbol taraftarlarının siyasal eğilimleri ve oy tercihleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

- Taraftarların siyasal tercihleri hangi sosyo-demografik değişkenlerle (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi vb.) ilişkilidir?
- Taraftarların siyasal ilgi düzeyi destekledikleri takıma göre farklılaşmakta mıdır?
- Futbol taraftarları, taraftar gruplarının siyasal alanda etkili olduğunu ya da etkili olması gerektiğini düşünmekte midir?

Araştırma soruları doğrultusunda geliştirilen anket formu aracılığıyla söz konusu sorulara yanıt aranmıştır. Bu kapsamda çalışma, futbol ile siyasal alan arasındaki etkileşime odaklanmakta, bu etkileşimin niteliğini özellikle futbol taraftarlarının siyasal tutum ve eğilimleri üzerinden incelemeyi hedeflemektedir. Böylelikle bireylerin taraftarlık kimlikleri ile siyasal tutum ve eğilimleri arasındaki olası ilişki, bilimsel bir perspektiften değerlendirilme imkânı bulacaktır.

Literatür

Futbol taraftarlarının siyasal eğilimlerine ilişkin araştırmalar, birçok ülkede taraftar kitleleri arasında belirgin bir sağ eğilimin hâkim olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda Polonya örneğinde yürütülen araştırmalar, futbol taraftarlarının sağ/aşırı sağ siyasi partilerle ideolojik yakınlık taşıdığını ve sol eğilimli ideolojilerin tribünlerde neredeyse hiç temsil edilmediğini ortaya koymaktadır (Woźniak vd., 2020). Yine aynı ülkedeki başka bir araştırmada (Kossakowski & Besta, 2018) Polonya'daki taraftar gruplarının muhafazakâr değerlerle uyumlu sağcı siyasi partilere daha yüksek düzeyde sempati duyduğu ve taraftarlık kültürünün bu ideolojik yönelimle yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir. Benzer şekilde, Sırbistan'da Kızılyıldız ve Partizan gibi büyük futbol kulüplerinin taraftarları da ağırlıklı olarak güçlü milliyetçilikle biçimlenen sağ kanat siyasal ideolojiler etrafında konumlanmakta, buna karşılık sol eğilimli platformlara oldukça sınırlı bir alan açmaktadır (Djordjevic & Pekić, 2018). Sırbistan özelinde gözlemlenen bu ideolojik yönelim, özellikle eski Yugoslavya'nın dağılma sürecinde Sırp milliyetçiliğinin yeniden canlanmasında futbolun üstlendiği belirgin rol ile daha da pekişmiştir. Nitekim söz konusu dönemde futbol, Sırp ulusal kimliğinin inşası ve milliyetçi mobilizasyonun güçlendirilmesi açısından önemli bir işlev görmüştür (Mills, 2009). İtalya'da da futbol taraftarlığı ideolojik yelpazede çeşitlilik göstermekle birlikte 1980'lerden itibaren stadyum tribünlerinde belirgin bir sağa kayma gözlenmiştir (Doidge, 2017). Bu kapsamda örneğin FC Sankt Pauli kulübünün taraftarları sol ideolojik çizgide konumlanırken Lazio kulübü ise sağ ideolojik eğilimli taraftar kültürüyle bilinmektedir (Kassimeris, 2023).

Futbol tribünlerinde baskın olduğu gözlemlenen sağ ideolojik eğilimlere karşılık İspanya örneğinde, özellikle Katalonya, Bask Ülkesi ve Galiçya gibi güçlü bölgesel kimliklere sahip bölgelerde, futbol taraftarlığının farklı bir ideolojik örüntü sunduğu da görülmektedir. Söz konusu bölgelerde örgütlü taraftar grupları, yerel milliyetçilikleri desteklerken aynı zamanda neo-faşizme, ırkçılığa ve futbolun giderek artan ticarileşmesine karşı duran sol kanat ideolojiler etrafında da örgütlenmektedir (Spaaij & Viñas, 2017). Diğer taraftan Hırvatistan'da, özellikle başkent Zagreb'de futbol taraftar gruplarının siyasal alanda aktif bir rol üstlendiği görülmekte, bu bağlamda bazı taraftar oluşumları otoriter yönetim uygulamalarını eleştiren politik faaliyetleriyle öne çıkmaktadır. Beyaz Melekler Zagreb (White Angels Zagreb-WAZ) bu çerçevede dikkat çeken örneklerden biridir. Grup, antifaşist ve doğrudan demokrasiye dayalı bir platform etrafında örgütlenmekte olup, bu ideolojik konumlanışı nedeniyle diğer taraftar grupları ve kulüp yönetimiyle sıkça karşı karşıya gelmektedir (Hodges & Stubbs, 2013). İtalya'da ise Livorno, güçlü bir komünist/sosyalist kimliği sürdüren ender İtalyan kulüplerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Livorno taraftarları, tarihsel ve ideolojik konumlanmalarını küreselleşme süreçlerine karşı bir direnç biçimi olarak yorumlayan kimliklerini siyasi protestolar, toplumsal dayanışma faaliyetleri ve maç günü koreografileri aracılığıyla göstermektedir (Doidge, 2017).

Görüldüğü üzere her ne kadar futbol tribünlerinde ideolojik anlamda sağ ve milliyetçi eğilimler ağırlık taşısa da futbol taraftarlarının siyasal yönelimleri, destekledikleri kulüplerin içinde

bulundukları toplumsal, kültürel ve coğrafi bağlama göre önemli ölçüde değişkenlik gösterebilmektedir. Nitekim, İskoçya’da Celtic ve Rangers taraftarlarının tarihsel olarak farklı siyasi taraflarla özdeşleşen geleneksel bağlılıklarının, Birleşik Krallık sendikacılığından İskoç bağımsızlığını destekleyen pozisyonlara doğru kaydığı görülmekte ve bu durum daha geniş sosyo-politik dönüşümlerin taraftarlık kültürüne yansımaları olarak değerlendirilmektedir (Whigham vd., 2021). Amerika Birleşik Devletleri’nde ise futbolun yükselen popüleritesinin, özellikle 1994 Dünya Kupası’na ev sahipliği yapan eyaletlerde Demokrat Parti’ye verilen oy oranlarındaki artışla ilişkilendirilmesi, futbol taraftarlığı ile Demokrat eğilimler arasında anlamlı bir bağlantıya işaret etmektedir (Rewilak, 2023). Afrika bağlamında dikkat çeken bir örnek olarak Gana’da, *Accra Hearts of Oak* ve *Kumasi Asante Kotoko* kulüplerinin sırasıyla *Ulusal Demokrat Kongre* ve *Yeni Vatansever Parti* ile ilişkilendirilmesi, taraftarlığın etnik ve bölgesel siyasi bölünmelerle yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir (Fridy & Brobbey, 2009). Uzak doğu Asya bağlamında, Tayland’da yapılan çalışmalar ise futbol taraftarlığı ve siyasetle ilişkili kulüp sahiplerine yönelik siyasi desteğin birbirini güçlendirdiğini ve taraftar sadakatinin doğrudan siyasete yansıtıldığını ortaya koymaktadır (Sriyakul vd., 2018). Bu bulgular, futbolun ve futbol taraftarlığının küresel ölçekte siyasal alanla yakından ilişkisini ve futbolun, toplumsal-siyasal dinamiklerden bağımsız bir olgu olarak değerlendirilemeyeceğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Türkiye örneğinde de futbolun ve futbol taraftarlarının siyasal gündemle yakından ilişkili olduğuna yönelik gerek tarihsel süreçte gerekse güncel bağlamda çeşitli deneyimlerin ve gözlemlerin bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda Gökaçtı (2008), futbolun Türkiye’de yalnızca bir spor değil, siyasal iktidar ilişkileriyle iç içe geçmiş bir toplumsal alan olduğunu; devletin, partilerin ve yerel güç odaklarının futbol üzerinden kitleleri yönlendirme ve meşruiyet üretme aracı olarak bu alanı çokça kullandığını belirtmektedir. Say’a (2024) göre de Osmanlı’dan Cumhuriyet’e uzanan süreçte Türkiye’de futbol hem siyasal ideolojilerin hem de iktidar mücadelelerinin bir aracı haline gelmiş; İttihat ve Terakki’den Tek Parti dönemine kadar farklı dönemlerde iktidar çevreleri futbolu toplumsal mobilizasyon ve meşruiyet aracı olarak kullanmıştır.

Futbol kulüpleri ise dönemin siyasal aktörleriyle kurdukları ilişkiler üzerinden çeşitli avantajlar elde etmeye çalışmış ve İttihat ve Terakki’den tek parti dönemine uzanan farklı rejimlere uyum sağlamıştır. Bu çerçevede örneğin İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin ideolojik yönelimine paralel biçimde milliyetçilik akımı futbolda da kendisini göstermiştir (Say, 2024). Öte yandan İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin siyasal gücü elinde tuttuğu dönemde Altınordu Futbol Kulübü, Cemiyet’in askeri kanadı tarafından yönetilen ve bu nedenle çeşitli ayrıcalıklardan yararlanan bir kulüp konumuna gelmiştir. Nitekim Birinci Dünya Savaşı yıllarında kulüp futbolcularının cepheye gönderilmeyerek İstanbul’daki muhaberat bürolarında sembolik askerlik yapmaları, bu imtiyazların somut bir göstergesidir (Say, 2024). Tek Parti Dönemi’nde ise futbol, devletin denetimi ve ideolojik yönlendirmesi altına girerek bireysel başarıdan ziyade toplumsal sağlık ve ulusal bütünlük söyleminin bir aracı haline gelmiştir. Bu dönemde Cumhuriyet Halk Partisi’ne yakın isimler tarafından, Güneş Dil Teorisi’ne atfen kurulan Güneş Kulübü, futbolun devlet ideolojisiyle bütünleşmesinin dikkate değer bir örneğini teşkil etmektedir (Say, 2024).

Türkiye’de futbol, 1950’li yıllardan itibaren hızla kitleselleşmiş ve gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Demokrat Parti döneminin siyasal ve ekonomik dönüşümleri-yabancı sermaye girişleri, hızlı kentleşme ve ulusal basının güçlenmesi- futbola da yansımış; futbolun profesyonelleşmesi ve ticarileşmesi bu süreçte ivme kazanmıştır. Futbolun geniş kitlelere ulaşmasıyla birlikte siyasal müdahaleler artmış, ikinci ve üçüncü liglerin kurulmasıyla her ilde bir takım oluşturulması teşvik edilmiştir. Dönemin milletvekilleri, seçildikleri illerin takımlarının profesyonel liglerde yer alması için aktif çaba göstermiştir. 1950-1960 arasındaki Demokrat Parti iktidarında ise üç büyük kulübün başkanlıklarının siyasetçiler tarafından yürütülmesi, futbol-siyaset ilişkisinin kurumsallaştığının bir göstergesi olmuştur (Karataş, 2014). 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında futbolun, toplumsal ve siyasal gerilimlerin dışavurumunu sınırlayan bir ‘emniyet supabı’

olarak araçsallaştırıldığı, bu çerçevede dönemin iktidarlarının futbola özel bir stratejik önem atfettiği görülmektedir. 1990'lı yıllardan itibaren belediye başkanlarının futbola yönelik yoğun ilgisi ise, siyaset-spor etkileşiminin yeni bir himayecilik biçimi altında yeniden kurumsallaştığını göstermektedir (Zelyurt, 2014).

Yakın dönemde de Türkiye'de futbol ile siyaset arasındaki etkileşimi ortaya koyan çeşitli örnekler görülmektedir. 2011 yılındaki futbolda şike soruşturmasının ardından futbol taraftarlarının gerçekleştirdiği örgütlü protestoların zamanla geniş çaplı bir toplumsal harekete dönüşmesi, Türkiye'de futbol taraftarlığının baskın ve etkili toplumsal kimlik biçimlerinden biri hâline geldiğini göstermiştir. Bu süreç, sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde, iktidar müdahalesinin tetiklediği bir kimlik krizine dönüşmüş ve o dönemde devlet kurumları ile Fenerbahçe futbol kulübü taraftarları arasında belirgin bir kutuplaşma yaratmıştır (Zelyurt, 2014). Özellikle 2013 yılında yaşanan Gezi sürecinin ardından futbol taraftarlığı ile siyaset arasındaki ilişkinin belirgin biçimde yoğunlaştığı dikkat çekmiştir. Önce İstanbul Gezi Parkında başlayan ve kısa sürede bütün ülkeye yayılan protestolarda başta Çarşı (BJK taraftar grubu) örneğinde görüldüğü üzere çeşitli futbol kulüplerinin taraftar grupları hükümete yönelik tepki eylemlerine dönüşen toplumsal hareketlerin içerisinde yer almıştır (Yeniçirak, 2023). Bu dönemde özellikle İstanbul'un büyük futbol kulüplerinin (BJK, FB, GS) taraftar grupları hükümeti protesto eden gösterilere destek vermiş, buna karşılık Hükümetin müdahalesi ve göstericilerin stadyumlara girişlerinin yasaklanması gibi yaptırımlarla karşılaşmışlardır (Irak, 2020).

Türkiye'de popüler sporların başında gelen futbolun, siyasetçilerin seçmenlere ulaşmasında önemli bir işlev üstlendiği; siyasetçilerin tuttukları takımları kamuoyuna açıklamaları ya da maçlara katılmalarının seçmen davranışı üzerinde olumlu etkiler yaratabildiği görülmektedir. Bu doğrultuda siyasetçiler, futbolun toplumsal etkisinden yararlanarak seçmenlerle duygusal bir bağ kurmaya çalışmakta; destekledikleri kulüpleri görünür kılma, yerel takımlarla özdeşleşme veya başarılı sporcuları siyasal alana dâhil etme gibi stratejilerle seçmen desteğini artırmayı hedeflemektedir (Taştan, 2020). Son tahlilde Türkiye'de futbol ve siyaset ilişkisinin çift yönlü bir etkileşim alanı doğurduğu, bu çerçevede yalnızca siyasal aktörlerin sporu araçsallaştırmadığı, aynı zamanda spor kulüplerinin de kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda siyasal destek aradığı ifade edilebilir.

Yöntem

Bu çalışma, nicel araştırma deseni kapsamında tasarlanan betimsel ve ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır. Betimsel tarama modeli, ele alınan olguların mevcut durumunun sistematik biçimde ortaya konulmasını amaçlarken (Karasar, 2005) ilişkisel tarama modeli değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak incelenmesine olanak tanımaktadır (Büyüköztürk vd., 2022). Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu, ilgili sosyolojik literatür taranarak oluşturulmuştur. Ankette cinsiyet, yaş, gelir ve eğitim düzeyi gibi demografik soruların yanı sıra futbol taraftarlığı ve siyasal eğilim ilişkisini tespit etme amacını taşıyan sorular yer almaktadır. Çalışmada, katılımcıların "Taraftar gruplarının siyasette etkili olması gerektiğini düşünüyorum" ifadesine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla 1-7 arası Likert tipi tek maddelik bir ölçek de kullanılmıştır. Ölçek ifadeleri, "1= Kesinlikle Katılmıyorum ile 7= Kesinlikle Katılıyorum" arasında derecelendirilmiştir. Bu sayede katılımcıların ilgili ifadeye yönelik tutumlarının daha ayrıntılı biçimde ölçülmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın evrenini Niğde ili Merkez ilçesinde yaşayan 18 yaşını doldurmuş bireyler oluşturmaktadır. Araştırma tasarımı gereği siyasal tutum ve davranışa ilişkin soruları barındırdığından katılımcıların oy kullanma ehliyetine sahip olmaları gerektiği düşünülmüştür. Bu anlamda araştırma evrenini güncel veriler ışığında 210.822 kişiden oluşan Niğde Merkez ilçesi seçmen kitlesi oluşturmaktadır (Yüksek Seçim Kurulu [YSK], 2025). Evrenin tamamına ulaşmanın maliyet, zaman ve erişilebilirlik açısından güç olması nedeniyle araştırmada olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Örneklem büyüklüğü

belirlenirken, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan ve farklı evren büyüklüklerine göre örneklem sayısını hesaplamaya imkân veren formüller (Özdamar, 2003) dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, %95 güven düzeyi ($Z= 1.96$) ve %5 örnekleme hatası ($d= 0.05$) esas alınarak yapılan hesaplamalar sonucunda 210.822 kişilik evren için yaklaşık 384 kişilik bir örneklem büyüklüğünün yeterli temsiliyet gücüne sahip olduğu belirlenmiştir. Nitekim Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından geliştirilen örneklem büyüklüğü çizelgesinde de 100.000'in üzerindeki evrenler için ± 0.05 hata payı ve %95 güven düzeyinde 384 kişilik örneklemin yeterli olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenle, araştırmada Niğde Merkez ilçesindeki seçmenleri temsil edebilecek örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak belirlenmiştir. Örnekleme hatasının azaltılması örneklem büyüklüğünü artırmakla mümkün olmakta, ancak belirli bir düzeyden sonra örneklem artışının temsil gücünü anlamlı ölçüde değiştirmediği kabul edilmektedir (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004). Ayrıca, literatürde Niğde halkının genel seçimlerde sergilediği siyasal eğilimlerin siyasal kültür ve özellikle seçimlere katılım oranları bakımından Türkiye genelindeki seçim sonuçlarıyla büyük ölçüde benzerlik gösterdiğine ilişkin tespitler (Türköz & Coşgun, 2022; Turan & Temizel, 2015) bu araştırmanın temel motivasyonlarından birisini oluşturmuştur.

Araştırmanın yürütülmesi için öncelikle Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli onay (2025/11-16) alınmıştır. Veri toplama süreci, 2025 yılının Ekim ve Kasım aylarında yürütülmüştür. Veriler, hem yüz yüze uygulanan anketler aracılığıyla hem de WhatsApp, Instagram ve diğer sosyal medya platformları üzerinden çevrimiçi olarak paylaşılan anket formu yoluyla toplanmıştır. Araştırma kapsamında belirlenen örneklem yeterliliğini sağlayacak düzeyde toplam 452 katılımcıdan veri toplanmıştır. Yapılan ön inceleme sonucunda eksik veya hatalı doldurulduğu belirlenen formlar elenerek toplamda 444 anket değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada gerçekleştirilen ileri analizler bu veri seti üzerinden yürütülmüştür. Araştırma sürecinde karşılaşılan bir sınırlılık olarak, katılımcıların özellikle siyasal tutum ve eğilimlerini ölçmeye yönelik soruları yanıtlamaktan ciddi oranda kaçınma eğilimi gösterdikleri tespit edildiğinden, çevrimiçi anket formunda zorunlu soru uygulamasına yer verilmemiştir. Bu nedenle katılımcıların bir kısmı siyasal tutumlara ilişkin bazı soruları (oy verilen siyasi parti, siyasal kimlik vb.) yanıtsız bırakmıştır. Bu durum, gerçekleştirilen ileri düzey analizlerde her bir soruya göre toplam katılımcı sayısının değişiklik göstermesine neden olmuştur. Toplanan veriler SPSS 25 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarının görselleştirilmesinde verilerin betimsel istatistiklerine ek olarak frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren tablolar kullanılmış, değişkenler arasındaki ilişkinin analizi için de Ki-kare, t-testi, tek yönlü varyans (ANOVA) ve korelasyon analizleri gibi ilişkisel analiz yöntemleri uygulanmıştır. Son olarak araştırma çerçevesinde gerçekleştirilen analizlerin sonuçları araştırmanın teorik bağlamı ve mevcut literatür çerçevesinde yorumlanmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve söz konusu bulgular kullanılarak gerçekleştirilen istatistiksel analizler yer almaktadır.

Tablo 1: Demografik Bulgular

		(n)	(%)
Cinsiyet	Erkek	232	52,3
	Kadın	212	47,7
	Toplam	444	100
Yaş Grubu	18-25 Yaş	129	29,1
	26-45 Yaş	216	48,6
	46+ Yaş	97	21,8
	Toplam	442	100
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	63	14,2
	Lise	73	16,4
	Önlisans	89	20,0
	Lisans	173	39,0
	Lisansüstü	43	9,7
	Toplam	441	100
Aylık Gelir Düzeyi	0-40 bin TL	127	28,6
	40-80 bin TL	154	34,7
	80 bin TL üstü	38	8,6
	Beyan yok	125	28,2
	Toplam	319	100,0

Araştırmaya katılan 444 katılımcının cinsiyet dağılımı incelendiğinde (Tablo 1), örneklemin %52,3'ünün erkek, %47,7'sinin kadın olduğu görülmektedir. Bu açıdan örneklem dengeli bir dağılıma sahiptir. Çalışmada katılımcıların yaş grupları, sosyal bilimlerde son yıllarda yaygın biçimde başvurulmuş kuşaklar⁷ teorisinin (Strauss & Howe, 2000) önerdiği yaş aralıkları esas alınarak sınıflandırılmıştır. Yaş grupları bakımından katılımcıların yaklaşık yarısının (%48,6) 26-45 yaş aralığındaki bireylerden oluştuğu, bunu 18-25 yaş aralığındaki (%29,1) ve 46 yaş üstü (%21,8) bireylerin izlediği görülmektedir. Eğitim düzeyi açısından ortaya çıkan dağılıma bakıldığında, örnekleme lisans mezunlarının belirgin biçimde baskın olduğu (%39,0); bunu önlisans (%20,0) ve lise mezunlarının (%16,4) takip ettiği görülmektedir. İlköğretim (%14,2) ve lisansüstü eğitim (%9,7) düzeyindeki katılımcıların oranları ise görece daha düşük oranlara sahiptir. Aylık gelir düzeyine bakıldığında katılımcılar en yüksek oranda (%34,7) orta gelir grubunda (40 bin TL- 80 bin TL arası) yer almaktadır. 40 bin TL altı gelir grubu oranı %28,6 iken 80 bin TL ve üzeri gelir beyan edenlerin oranı (%8,6) görece düşüktür. Genel olarak örneklem, düşük ve orta gelir gruplarında yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların önemli bir kısmı da (%28,2) gelir beyan etmekten kaçınmıştır. Anket formunun uygulanma sürecinde cinsiyet, yaş grupları, eğitim ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlere ait verilerin istatistiksel analizlere elverişli sayıda olmasına ve dengeli bir dağılım göstermesine dikkat edilmiştir.

⁷ Strauss & Howe, *Millennials Rising: The Next Great Generation* (2000) adlı çalışmalarında X kuşağı yaklaşık olarak 1961-1980 yılları arasında, Y (Milenyum) kuşağı ise yaklaşık olarak 1981-2000 yılları arasında doğanlar olarak tanımlanmaktadır. Z kuşağı ise bu eserde doğrudan adlandırılmamakla birlikte 2000 sonrası doğanlar olarak örtük biçimde Y kuşağını izleyen yeni kuşak şeklinde ele alınmaktadır. Sosyolojik araştırmalar genel olarak X, Y ve Z kuşaklarının belirgin biçimde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede X kuşağı, finansal istikrarı, işyeri ilişkilerini ve aile odaklılığı önceleyen, teknolojiyle daha temkinli bir ilişki kuran bir kuşak olarak tanımlanmaktadır (Kolnhofer-Derecskei vd., 2017). Y kuşağı, dijital teknolojiler ve sosyal medyanın yükselişiyle şekillenmiş, teknoloji kullanımına yüksek düzeyde bağımlılık gösteren, iş-yaşam dengesi, esneklik ve anlam odaklı istihdama önem veren ilk dijital yerli kuşak olarak öne çıkmaktadır. Z kuşağı ise dijital teknolojilerle iç içe doğmuş, çevrimiçi platformlarda yetkin, yeni teknolojileri hızla benimseyen ve iş ile eğitim süreçlerinde esneklik ve amaç arayışını önceleyen bir kuşak olarak değerlendirilmektedir (Wandhe, 2024).

Tablo 2: Futbol Taraftarlığına İlişkin Bulgular

		(n)	(%)
Desteklenen Takım	Takım tutmuyor	69	15,5
	Galatasaray (GS)	168	37,8
	Fenerbahçe (FB)	106	23,9
	Beşiktaş (BJK)	84	18,9
	Diğer	17	3,8
	Toplam	444	100
Annenin Tuttuğu Takım	Beşiktaş (BJK)	44	9,9
	Fenerbahçe (FB)	62	14,0
	Galatasaray (GS)	104	23,4
	Takım tutmuyor	224	50,5
	Diğer	7	2,2
	Toplam	441	100
Babanın Tuttuğu Takım	Beşiktaş (BJK)	63	14,2
	Fenerbahçe (FB)	98	22,1
	Galatasaray (GS)	119	26,8
	Takım tutmuyor	146	32,9
	Diğer	12	4,0
	Toplam	438	100
Taraftar Gruplarına Üyelik	Evet	42	9,5
	Hayır	401	90,5
	Toplam	444	100
Maçlara Gitme Sıklığı	Hiç gitmem	287	64,6
	Nadiren giderim	130	29,3
	Sıkça giderim / Kombine sahibiyim	27	6,1
	Toplam	444	100
Sosyal Medyada Takım Hesaplarını Takip Etme	Evet	215	48,5
	Hayır	229	51,5
	Toplam	444	100

Araştırmadan elde edilen bulgular (Tablo 2), futbol taraftarlığının aile yapısı ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Katılımcılar en yüksek oranda (%37,8) Galatasaray'ı desteklerken bunu Fenerbahçe (%23,9) ve Beşiktaş (%18,9) takip etmektedir. Katılımcıların %15,5'i herhangi bir takımı tutmadığını belirtmiştir. Diğer takımlar (%4) kategorisinde ise çeşitli Anadolu takımlarını (Kayserispor, Konyaspor, Adanaspor, Samsunspor, Niğde Belediyespor vb.) desteklediğini belirten katılımcılar yer almaktadır. Futbol taraftarlığı bakımından önemli görülen aile etkisi özellikle annelerin ve babaların takım tercihlerinde farklılaşmaktadır. Annelerin yarısından fazlası takım tutmadığını ifade ederken (%50,5), babalarda bu oran görece daha düşüktür (%32,9). Babaların çoğunluğu (%63,1) üç kulüpten (GS, FB, BJK) birini desteklemektedir. Taraftar gruplarına aktif üyelik oranı (%9,5) oldukça düşüktür. Bu durum taraftarlığın örgütlü biçimden çok bireysel düzeyde yaşandığına işaret etmektedir. Benzer şekilde, katılımcıların büyük çoğunluğu (%64,6) maçlara hiç gitmediğini belirtmiştir. Bu açıdan taraftarlık bağlamında futbol maçlarını düzenli olarak takip edenlerin oranı oldukça düşüktür (%6,1). Bununla birlikte, katılımcıların yaklaşık yarısı (%48,5) destekledikleri takımın sosyal medya hesaplarını takip etmektedir. Bu bulgular, futbol taraftarlığının geniş bir tabana yayıldığını ancak aktif stadyum katılımı ve örgütlü taraftarlık düzeyinin düşük seviyede kaldığını göstermektedir. Bu bağlamda toplumsal düzeyde futbol taraftarlığının daha çok gündelik hayat ve dijital mecralar üzerinden sürdürüldüğü ifade edilebilir.

Katılımcıların futbol taraftarlığının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen analizin sonucunda (Ki-kare: 27,695, sd: 4, p:

0,000), cinsiyet ile futbol takım taraftarlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda kadınlarda takım tutmayanların oranı (%24,1) belirgin biçimde yüksektir. Öyle ki kadınlar arasında takım tutmayan katılımcıların oranı erkeklerin (%7,8) yaklaşık üç katıdır. Hem erkekler hem kadınlar arasında en fazla desteklenen takım Galatasaray'ken erkeklerde Fenerbahçe ve Beşiktaş taraftarlığı kadınlara göre daha yaygındır. Bu bulgulara göre futbol taraftarlığının toplumsal cinsiyetle ilişkili bir olgu olduğu ve erkeklerin futbolla daha yüksek düzeyde ifade edilebilir.

Tablo 3: Yaş Grubu-Taraftarlık İlişkisi

Yaş Grubu	Takım Tutmuyor	GS	FB	BJK	Diğer	Toplam
18-25 Yaş	%16,3	%36,4	%24,0	%19,4	%3,9	%100
(26-45 Yaş	%13,9	%38,4	%24,5	%18,1	%5,1	%100
46+ Yaş	%16,5	%39,2	%22,7	%20,6	%1,0	%100
Toplam	%15,2	%38,0	%24,0	%19,0	%3,8	%100

Tablo 3, yaş grupları ile katılımcılar tarafından desteklenen takımların dağılım oranlarını (%) göstermektedir. Yaş grupları bakımından katılımcıların desteklediği takımların oranlarına bakıldığında genel olarak benzer bir dağılım görülmektedir. Verilerin dağılımından tüm yaş gruplarında Galatasaray'ın en yüksek oranda desteklenen takım olduğu, onu Fenerbahçe ve Beşiktaş'ın izlediği anlaşılmaktadır. Genç (18-25) ve orta yaş (26-45) gruplarında takım tutmayanların oranı birbirine yakinken, 46 yaş üzeri grupta bu oran (%16,5) biraz daha yüksektir. “Diğer takım” desteği tüm yaş gruplarında oldukça düşüktür. Yaş grupları ile desteklenen futbol takımı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilen Ki-kare analizi sonucunda, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Ki-kare: 3,792; sd: 8; p: 0,875). Bu çerçevede yaş değişkeninin katılımcıların takım tercihleri üzerinde farklılık yaratan bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 4: Eğitim Düzeyi-Taraftarlık İlişkisi

Desteklenen Takım	İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü
Takım Tutmuyor	%36,5	%19,2	%13,5	%9,8	%7,0
GS	%33,3	%32,9	%38,2	%41,0	%34,9
FB	%14,3	%20,5	%28,1	%27,7	%20,9
BJK	%15,9	%23,3	%18,0	%16,8	%27,9
Diğer	%0,0	%4,1	%2,2	%4,6	%9,3
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların destekledikleri futbol takımı ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Ki Kare: 40,129, df: 16, p: 0,001). Bu bağlamda ilköğretim mezunu katılımcıların en yüksek oranlarda takım tutmayanlar (%36,5) ve Galatasaray (%33,3) taraftarlarından oluştuğu görülmektedir (Tablo 4). İlköğretim mezunu Beşiktaş (%15,9) ve Fenerbahçe (%14,3) taraftarlarının oranı ise birbirine yakın ağırlıkta ve nispeten düşük oranlardadır. Lise mezuniyeti düzeyinde üç büyük takımın görece dengeli bir dağılım sergilediği, özellikle Galatasaray taraftarlarının (%32,9) bu grupta yine en yüksek oranda temsil edildiği görülmektedir. Önlisans düzeyinde Galatasaray (%38,2) ve Fenerbahçe (%28,1) taraftarlarının oranları artarken, takım tutmayanların oranı %13,5'e düşmektedir. Lisans düzeyinde bu eğilim daha da güçlenmekte, Galatasaray (%41,0) ve Fenerbahçe (%27,7) taraftarları baskın konuma gelirken takım tutmayanların oranı %9,8'e gerilemektedir. Lisansüstü kategoride ise dağılım yeniden çeşitlenmekte, Galatasaray taraftarları %34,9 ile en yüksek oranı korurken Beşiktaş taraftarlarının oranı %27,9'a yükselmektedir; Fenerbahçe ise %20,9 ile daha düşük bir temsil düzeyine sahiptir. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim düzeyi yükseldikçe Galatasaray ve Fenerbahçe taraftarlarının daha yoğun şekilde temsil edildiği, Beşiktaş taraftarlarının ise eğitim düzeyleri arasında daha dengeli bir dağılıma sahip olduğu söylenebilir. Bununla beraber ilginç bir bulgu olarak, katılımcıların eğitim

düzeyi yükseldikçe taraftarlık kimliğinin daha belirgin hale geldiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle eğitim düzeyi arttıkça takım tutmayanların oranı dikkat çekici biçimde düşmektedir. Bu durum eğitilmiş bireylerde sporla ve özellikle futbola kurulan temas ile futbol kültürünün giderek artması sonucunda taraftarlığın sosyal bir kimlik unsuru olarak daha belirgin biçimde benimsenmesi şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 5: Gelir Düzeyi-Taraftarlık İlişkisi

Gelir Düzeyi	Takım Tutmuyor	GS	FB	BJK	Diğer	Toplam
40 bin TL altı	%18,9	%40,9	%20,5	%18,9	%0,8	%100
40-80 bin TL	%6,5	%39,0	%30,5	%17,5	%6,5	%100
80 bin TL üstü	%5,3	%34,2	%39,5	%21,1	%0,0	%100
Toplam	%11,3	%39,2	%27,6	%18,5	%3,4	%100

Katılımcıların gelir düzeyi (gelir beyan etmeyen katılımcılar analiz dışında tutulmuştur) ile desteklenen futbol takımı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Ki-kare: 24,257, sd:8, p: 0,002). Tablo 5 incelendiğinde, gelir gruplarına göre takım tercihlerinin belirgin biçimde farklılaştığı görülmektedir. Bu açıdan düşük gelir grubunda (40 bin TL altı) Galatasaray taraftarlığı en yüksek orana sahipken (%40,9), orta gelir grubunda (40-80 bin TL) takım tutmama oranının belirgin biçimde düştüğü (%6,5) ve özellikle Fenerbahçe (%30,5) ile Galatasaray (%39,0) taraftarlığının bu grupta öne çıktığı görülmektedir. Yüksek gelir grubunda (80 bin TL üstü) ise Fenerbahçe taraftarlığının (%39,5) diğer takımlara kıyasla daha yüksek oranda olduğu dikkat çekmektedir. Takım tutmadığını beyan eden katılımcıların oranları ise gelir düzeyi arttıkça giderek azalmaktadır. Başka bir deyişle, gelir düzeyi arttıkça takım tutmama eğiliminin azaldığı ifade edilebilir. Bu durum, sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde, alt gelir gruplarında yer alan bireylerin yaşamlarını sürdürmeye yönelik ekonomik kaygılarla meşgulken, futbol ve takım taraftarlığına ilişkin algı ve ilgilerinin görece olarak ikinci planda kaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada katılımcıların taraftarı oldukları takıma göre maçlara gitme sıklıkları arasındaki ilişki de incelenmiş ve bu iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (Ki kare: 31,337, sd: 6, p: 0,000). Bu anlamda takım tutmayan bireylerin büyük çoğunluğu (%92,8) beklenebileceği üzere hiç maça gitmemekte, bu da takım aidiyeti duygusunun stadyum taraftarlığı için belirleyici bir etken olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcılar arasında Fenerbahçe taraftarları düzenli olarak maçlara katılım (%10,4) açısından en yüksek orana sahip grup olarak öne çıkarken, Beşiktaş taraftarlarında nadiren maça gitme oranı görece yüksektir (%36,9). Galatasaray taraftarları ise daha çok hiç gitmeyen (%65,5) ve nadiren giden (%29,8) kategorilerinde yoğunlaşmaktadır. Genel bulgulara bakıldığında (Tablo 2), katılımcıların üçte ikisinin (%64,6) hiç maça gitmediği görülmekte ve bu durum futbola ilginin yüksek olmasına karşın stadyumda maç izleme alışkanlığının oldukça nadir görülen bir davranış biçimi olduğunu göstermektedir.

Tablo 6: Siyasal Kimlik ve Siyasal Eğilimlere İlişkin Bulgular

		(n)	(%)
Siyasal Kimlik	Milliyetçi	179	40,3
	Muhafazakâr	59	13,3
	Sosyal Demokrat	65	14,6
	Apolitik / Tarafsız	37	8,3
	Diğer	35	7,9
	Görüş Belirtmeyen	69	15,5
	Toplam	444	100
Siyasete İlgili Düzeyi	Hiç ilgim yoktur	124	27,9
	Çok az ilgiliyim	97	21,8
	Biraz ilgiliyim	133	30,0
	Oldukça ilgiliyim	66	14,9
	Çok ilgiliyim	24	5,4
	Toplam	444	100
Siyasi Parti Üyeliği	Evet	31	7,0
	Hayır	413	93,0
	Toplam	444	100
Son Genel Seçimde Oy Verilen Parti⁸	Cevap Vermek İstemiyorum	162	37,4
	Oy Kullanmadım	94	21,7
	Cumhur İttifakı	96	22,2
	Millet İttifakı	81	18,7
	Toplam	433	100

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen siyasal kimlik, siyasete ilgi düzeyi, siyasi parti üyeliği ve oy verme davranışına ilişkin sorulara verilen yanıtların dağılımı tablo 6’da görülmektedir. Siyasal kimlik kategorisinde katılımcıların en büyük bölümünü milliyetçiler (%40,3) oluşturmakta, onları sosyal sırasıyla sosyal demokratlar (%14,6) ve muhafazakârlar (%13,3) takip etmektedir. “Diğer” (%7,9) kategorisinde ise kendisini “Atatürkçü/Kemalist, liberal, sosyalist/komünist, seküler, İslamcı vb.” gibi sayıca azınlıkta ancak oldukça çeşitli siyasal kimliklerle tanımlayan katılımcılar yer almaktadır. Siyasal kimlik sorusuna karşı temkinli yaklaşan ve bu konuda “görüş belirtmeyen” katılımcılar ise oldukça yüksek bir orana (%15,5) sahiptir. Belirtmek gerekir ki Türkiye’de siyaset temalı alan araştırmalarında, katılımcıların siyasal kimlik ve oy tercihini içeren sorulara yanıt verme konusunda çoğunlukla çekingen davrandıkları sıkça gözlemlenen bir durumdur.

Siyasete ilgi düzeyi açısından bakıldığında, katılımcıların %30’u “biraz ilgiliyim”, “hiç ilgim yoktur” (%27,9) ve “çok az ilgiliyim” (%21,9) kategorilerinde yoğunlaşmaktadır. “Oldukça ilgiliyim” (%14,9) ve “çok ilgiliyim” diyenlerin oranı (%5,4) ise nispeten düşük düzeylerde. Katılımcıların siyasi parti üyeliği ise oldukça düşük bir düzeydedir (%7,0). “Son genel seçimlerde hangi partiye oy verdiniz” şeklindeki soruya verilen yanıtların dağılımına bakıldığında, oy verme davranışlarında katılımcılar dikkat çekici biçimde yüksek oranlarla bu soruya yanıt vermek istemediğini (%37,4) veya oy kullanmadığını (%21,7) beyan etmişlerdir. Oy kullanmadığını beyan eden katılımcıların 2023 yılında yapılan son genel seçimlerde henüz 18 yaşını doldurmadığı için oy kullanma ehliyetine sahip olmayan genç katılımcılardan oluştuğu düşünülmektedir. Diğer yandan

⁸ 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilen son milletvekili genel seçimlerinde katılımcıların oy tercihlerine ilişkin bulguların gösterilmesinde seçim ittifakları esas alınarak bir sınıflandırmaya gidilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların oy tercihi olarak belirttiği siyasi partilerden Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Büyük Birlik Partisi (BBP) ve Yeniden Refah Partisi (YRP) “Cumhur İttifakı” kategorisi altında birlikte değerlendirilmiştir. Benzer şekilde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), İYİ Parti, Saadet Partisi, Gelecek Partisi gibi partiler “Millet İttifakı” kategorisine dahil edilerek analiz edilmiştir. Katılımcıların oy verdiklerini belirttiği ancak istatistiksel açıdan elverişli olmayacak derecede küçük oranlara sahip “diğer” siyasi partiler ise analiz kapsamı dışında tutulmuştur.

daha önce ifade edildiği üzere katılımcıların önemli bir kısmının oy kullanma davranışına ilişkin soruya yanıt vermekten kaçındığı anlaşılmaktadır.

Tablo 7: Yaş Grubu-Siyasal Kimlik İlişkisi

Yaş Grubu	Milliyetçi	Muhafazakâr	Sosyal Demokrat	Apolitik/Tarafsız	Toplam
18–25 yaş	%75,8	%7,6	%13,6	%3,0	%100
26–45 yaş	%44,5	%24,2	%29,7	%1,6	%100
46+ yaş	%52,5	%27,1	%18,6	%1,7	%100
Genel Toplam	%54,5	%20,6	%22,9	%2,0	%100

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen analiz sonucuna göre katılımcıların yaş grupları ile siyasal kimlikleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Ki-kare: 21,338, sd: 6, p: 0.002). Bu çerçevede, genç katılımcılar (18-25 yaş) arasında milliyetçi kimlik açık biçimde baskındır (%75,8). Orta yaş grubu (26-45), hem muhafazakâr hem de sosyal demokrat kimliklerin en yoğun biçimde görüldüğü gruptur. İleri yaş grubu (46+) ise belirgin biçimde milliyetçi ve muhafazakâr yönelimlerin hâkim olduğu bir grup olarak görünmektedir (Tablo 7). Genel olarak, tüm yaş gruplarında en yaygın siyasal kimliğin milliyetçilik olduğu, sosyal demokrat ve muhafazakâr kimliklerin en çok orta yaş grubunda yoğunlaştığı, apolitik/tarafsız kimliğin tüm yaş gruplarında düşük düzeyde seyrettiği görülmektedir. Muhafazakarlık oranı ise yaş ilerledikçe belirli ölçüde artmaktadır.

Tablo 8: Taraftarlık-Siyasal Kimlik İlişkisi

	Milliyetçi	Muhafazakâr	Sosyal Dem.	Apolitik/Tarafsız	Diğer	Toplam
Takım Tutmuyor	%37,3	%22,0	%22,0	%8,5	%10,2	%100
GS	%50,0	%15,9	%14,5	%8,7	%10,9	%100
FB	%52,7	%11,8	%17,2	%9,7	%8,6	%100
BJK	%41,4	%15,7	%20,0	%15,7	%7,1	%100
Toplam	%46,9	%15,8	%17,5	%10,3	%9,4	%100

Araştırmanın temelde yanıt aradığı “bireylerin siyasal kimlikleri ile futbol taraftarlıkları arasında ilişki bulunmakta mıdır?” sorusu doğrultusunda katılımcıların futbol taraftarlığı ile siyasal kimlikleri arasındaki ilişkiyi test etmek üzere yapılan Ki-kare analizi, söz konusu değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir (Ki-kare: 7,855; sd: 12, p: 0.796). Siyasal kimlik ve taraftarlık ilişkisini gösteren dağılımlara bakıldığında (Tablo 8) katılımcıların destekledikleri takımlar bazında siyasal kimliklerinin birbirine yakın oranlarda ve nispeten dengeli bir dağılıma sahip olduğu açıkça görülmektedir. İstisnai örnekler (GS taraftarlarında “muhafazakâr” kimlik oranı (%15,9) ikinci sıradadır, takım tutmayanlarda ise “muhafazakarlık” ile “sosyal demokratlık” eşit oranlara (%22) sahiptir) olmakla beraber hemen tüm takım taraftarlarında ve takım tutmadığını beyan eden katılımcılarda en yüksek oranda milliyetçi kimlik ağırlıktayken, onu sırasıyla sosyal demokratlık, muhafazakârlık ve apolitik/tarafsız kimlik beyanı birbirine yakın oranlarda takip etmektedir. Bu açıdan katılımcıların siyasal kimlik bilincinin, futbol takım aidiyeti değişkeninden bağımsız olarak şekillendiği ve bu manada futbol taraftarlığının katılımcıların siyasal kimlikleri açısından ayrıştırıcı bir etken olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 9: Taraftarlık-Siyasete İlgili Düzeyi İlişkisi

Siyasete İlgili Düzeyi	Takım Tutmuyor	GS	FB	BJK	Toplam
Hiç ilgim yoktur	%36,2	%25,0	%26,4	%33,3	%28,8
Çok az ilgiliyim	%27,5	%19,0	%21,7	%19,0	%21,1
Biraz ilgiliyim	%15,9	%39,9	%33,0	%17,9	%30,0
Oldukça ilgiliyim	%15,9	%12,5	%12,3	%20,2	%14,5
Çok ilgiliyim	%4,3	%3,6	%6,6	%9,5	%5,6
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100

Araştırma kapsamında katılımcıların futbol taraftarlığı ile siyasete ilgi düzeyi değişkenleri arasındaki ilişki de analiz edilmiştir. Bu açıdan katılımcıların taraftarlık kimlikleri ile siyasete ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Ki-kare: 26,07, sd: 12, $p = 0,010$). Bulgulara göre (Tablo 9), GS ve FB taraftarları çoğunlukla “Biraz ilgiliyim” kategorisinde yoğunlaşırken, BJK taraftarları “Çok ilgiliyim” ve “Oldukça ilgiliyim” kategorilerinde daha yüksek oranlara sahiptir. Bu açıdan BJK taraftarlarının siyasete ilgi düzeylerinin görece yüksek olduğu görülmektedir. Takım tutmayanlar ise büyük ölçüde “Hiç ilgim yoktur” (%36,2) ve “Çok az ilgiliyim” (%27,5) kategorilerinde yer almaktadır.

Tablo 10: Taraftarlık-Oy Tercihi İlişkisi

Oy Verilen Siyasi Parti	Takım Tutmuyor	GS	FB	BJK	Toplam
Cevap Vermek İstemiyorum	%34,8	%37,4	%41,9	%35,8	%37,8
Oy Kullanmadım	%36,2	%16,0	%20,0	%24,7	%22,0
Cumhur İttifakı	%18,8	%25,8	%17,1	%19,8	%21,3
Millet İttifakı	%10,1	%20,9	%21,0	%19,8	%18,9
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100

Tablo 10, Katılımcıların futbol taraftarlık kimliği ile son genel seçimlerde oy verilen siyasi parti tercihi arasındaki oransal dağılımı göstermektedir. Genel olarak tüm gruplarda “Cevap vermek istemiyorum” seçeneğinin en yüksek oranlara sahip olması dikkat çekmektedir. Özellikle FB taraftarlarında bu oran %41,9 ile en yüksek düzeydedir. Takım tutmayan katılımcılarda “oy kullanmadım” seçeneğinin %36,2 gibi yüksek bir orana sahip olması, bu grupta siyasal katılımın diğer taraftar gruplarına göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu oran, BJK taraftarlarında %24,7, FB taraftarlarında %20,0 ve GS taraftarlarında %16,0 olarak daha düşük düzeylerde. İttifaklar açısından bakıldığında, GS taraftarlarının AK Parti/MHP öncülüğündeki Cumhur ittifakı kategorisinde %25,8 ile en yüksek orana sahip olması, bu grubun Cumhur ittifakına daha fazla yöneldiğini göstermektedir. Buna karşılık FB taraftarları ile GS ve BJK taraftarları birbirine yakın oranlarla CHP öncülüğündeki Millet ittifakını tercih etmiştir (%21,0; %20,9; %19,8). Genel olarak değerlendirildiğinde bu dağılım taraftarlık aidiyetinin katılımcıların siyasi parti tercihlerinde belirgin bir farklılaşma yaratmadığını göstermektedir. Bu konuda olası farklılık ilişkisini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen analizin sonucuna (Ki-kare: 13,356, sd: 9, $p = 0,147$) göre de katılımcıların desteklediği futbol takımı ile oy verdikleri parti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Başka bir ifadeyle, futbol takımı taraftarlığı katılımcılar tarafından parti tercihlerini etkileyen bir faktör olarak görülmemektedir.

Tablo 11: Taraftarlık ve Siyaset İlişkisine Dair Düşünceler

		n	%
Taraftarlığım Siyasi Tercihlerimi Etkiler	Evet	13	3,0
	Hayır	396	89,5
	Emin Değilim	32	7,5
	Toplam	441	100
Taraftar Gruplarının Siyasi Duruşu Olduğunu Düşünüyorum	Evet	111	25,0
	Hayır	238	53,6
	Emin Değilim	93	20,9
	Toplam	442	100
Taraftar Grupları Siyasette Etkili Olmalıdır	1- Kesinlikle Katılmıyorum	267	61,4
	2	22	5,1
	3	30	6,9
	4	39	9,0
	5	16	3,7
	6	6	1,4
	7- Kesinlikle Katılıyorum	55	12,6
	Toplam	435	100
	Ort.: 2,43	Std.Sap.: 2,14	

Katılımcıların “futbol taraftarlığı ve siyaset ilişkisine” dair düşünceleri kapsamında elde edilen araştırma bulgularına göre (Tablo 11), katılımcıların büyük çoğunluğu taraftarlığın kendi siyasi tercihlerine doğrudan bir etkisi olmadığını belirtmiştir (%89,5). Bununla birlikte, her dört katılımcıdan biri taraftar gruplarının belirli bir siyasi duruşa sahip olduğunu düşündüğünü ifade etmektedir (%25,0). Bu durum, bireysel tercihler üzerinde etkisi düşük olsa da taraftar gruplarının toplumsal algıda belirli bir siyasal konumla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Ayrıca, “taraftar gruplarının siyasette etkili olması gerektiğine” ilişkin tutumlar incelendiğinde, katılımcıların çok büyük bir bölümünün bu görüşe karşı olduğu görülmektedir: Katılımcıların %61,4’ü “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini işaretlerken yalnızca %12,6’sı “kesinlikle katılıyorum” demiştir. Bu bulgular, katılımcılar nezdinde futbol taraftarlarının siyasete doğrudan müdahil olmasına yönelik genel bir isteksizlik olduğunu, ancak taraftar gruplarının toplumda siyasi bir kimlikle algılanabildiğini de ortaya koymaktadır. Bununla birlikte katılımcılar genel olarak taraftar gruplarının siyasetten uzak kalması gerektiği yönünde güçlü bir eğilim sergilemektedir. Zira “Taraftar gruplarının siyasette etkili olması gerektiğini düşünüyorum” ifadesine ait ortalama değerin (7 tam puan üzerinden ort: 2,43) ölçeğin alt sınırına yakın olması, taraftarların siyasette rol üstlenmesine yönelik düşük bir destek olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca standart sapmanın yüksek olması (2,14), katılımcılar arasında görüşlerin farklılaştığını, bu konuda katılımcıların homojen olmayan eğilimlerde bulunduğunu da göstermektedir.

Katılımcıların destekledikleri takıma göre “taraftar gruplarının siyasette etkili olması gerektiği” düşüncesi arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucuna göre katılımcılar anlamlı biçimde farklılaşmıştır (F: 2.885, p:0,035). Gerçekleştirilen *post hoc* (Tukey HSD) testi sonucuna göre, BJK taraftarları (ort: 2.99) ile GS (ort: 2.23) ve FB (ort: 2.22) taraftarları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu açıdan BJK taraftarları “taraftar gruplarının siyasette etkili olması gerektiği” ifadesinde diğer gruplardan farklılaşmakta ve bu görüşe daha yüksek düzeyde katılmaktadır. Bununla birlikte ifade toplam değeri (7) dikkate alındığında bütün gruplarda ortalama değerlerin oldukça düşük (4’ün altında) düzeylerde olması, katılımcıların genel olarak “taraftar gruplarının siyasette etkili olması düşüncesine” mesafeli yaklaştığını göstermektedir. Benzer biçimde cinsiyet bağımsız değişkeni açısından da taraftar gruplarının siyasette etkili olması gerektiğine ilişkin düşünce noktasında anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir (t: 0,837, df: 433, p: 0,403). Bu açıdan hem kadın (ort: 2.52) hem de

erkek (ort: 2.35) katılımcılar “taraf tar gruplarının siyasette etkili olması gerektiği” şeklindeki yargıya olumsuz yaklaşmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, günümüzün en popüler spor dallarından biri olan futbol ile siyaset arasındaki ilişkiyi, futbol taraftarlığı odağında ve sosyolojik bir bağlamda incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede araştırma, futbol-siyaset ilişkisine dair mevcut literatüre sınırlı da olsa özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca çalışma, Türkiye’de futbol ile siyaset arasındaki ilişkiye yönelik yaygın algıların ve popüler kabullerin bilimsel bir perspektiften sorgulanarak değerlendirilmesine imkân tanımayı amaçlamaktadır.

Türkiye’de özellikle son yıllarda gerek medyada gerekse toplumsal alanda sporun, özellikle de futbolun, siyasal aktörler ve siyasal kurumlarla yakın ilişkiler içinde olduğuna dair tartışmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Hem dünyada hem de Türkiye’de en popüler spor dallarının başında gelen futbol, spor-siyaset ilişkisinin en görünür ve tartışmalı alanlarından birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma, Türkiye’de kamuoyunda sıklıkla gündeme gelen futbol-siyaset ilişkisini, literatürde yaygın biçimde ele alınan teorik yaklaşımları da göz önünde bulundurarak, saha araştırmasına dayalı yeni ve farklı ampirik veriler ışığında incelemeyi amaçlamıştır.

Araştırma kapsamında özgün ve dikkat çekici bazı bulgulara ulaşılmıştır. Bulgular, Niğde ili özelinde en yüksek oranda desteklenen futbol kulübünün Galatasaray olduğunu, bu kulübü sırasıyla Fenerbahçe ve Beşiktaş’ın takip ettiğini göstermektedir. Ayrıca, Niğde’de bireysel düzeyde futbol takımı taraftarlığı yaygın bir olgu olmakla birlikte, bireylerin aktif taraftar gruplarına üyelik oranlarının oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, taraftarların gerek destekledikleri kulüplerin gerekse diğer takımların maçlarına stadyumda bizzat katılım düzeylerinin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Buna karşılık, futbol taraftarlığının dijital mecralarda oldukça güçlü bir biçimde takip edildiği söylenebilir. Taraftarların sosyal medya platformları üzerinden destekledikleri takımlara ilişkin içerikleri takip etme ve bu takımların dijital hesaplarını izleme oranlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu açıdan, son yıllarda dijitalleşmenin ve sosyal medyanın birçok olguda olduğu gibi futbol taraftarlığı üzerinde de yaygın bir etkiye sahip olduğu ifade edilebilir. Çalışmanın dikkat çekici bulgularından bir diğeri ise eğitim düzeyi ile taraftarlık kimliği arasındaki ilişkidir. Bulgular, eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte taraftarlık kimliğinin daha belirgin hâle geldiğini, buna karşılık eğitim düzeyi düştükçe bireylerin futbol takımlarını destekleme konusundaki ilgilerinin azaldığını göstermektedir. Bu sonuç, futbol taraftarlığının sosyolojik dinamiklerinin demografik değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Futbol ve siyaset ilişkisi odağında elde edilen verilere bakıldığında, araştırma sonuçları futbolun tarihsel ve kuramsal olarak siyasetle yoğun etkileşim içinde bir alan olmasına rağmen, bireysel düzeyde taraftarlık kimliğinin siyasal kimlik ve oy verme davranışı üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Bu çerçevede, özellikle sosyal medyada ve popüler söylemlerde sıklıkla dile getirilen “belirli takımların homojen siyasal eğilimlere sahip olduğu” yönündeki genellemelerin ampirik olarak doğrulanmadığını ortaya koymaktadır. Öte yandan katılımcıların futbol taraftarlığı ile siyasete ilgi düzeyi arasında tespit edilen anlamlı ilişki, futbolun siyasal farkındalık ve ilgi üzerinde dolaylı bir etki alanı oluşturabileceğine işaret etmektedir. Bu anlamda taraftarlık, bireylerin siyasal tercihleri üzerinde doğrudan etki edemese de siyasal tartışmalara katılma, sosyo-politik gündemi takip etme ve siyasal meselelerle ilişki kurma açısından oldukça işlevsel bir kültürel zemin sağlayabilmektedir. Bununla birlikte katılımcıların büyük çoğunluğunun taraftar gruplarının siyasette etkili olması gerektiği fikrine karşı çıkması, futbolun siyasal alandan görece özerk kalması yönünde güçlü bir toplumsal eğilimin varlığına işaret etmektedir.

Bu çalışma futbol ile siyaset arasındaki ilişkiyi yerel düzeyde ve sınırlı bir örneklemden elde edilen verilere dayanarak analiz etmeyi denemiştir. Bu nedenle, araştırma kapsamında elde edilen bulguların genelleştirilmesi bilimsel açıdan mümkün ve doğru da olmamakla birlikte, elde edilen

verilerin toplumsal gerçekliğin belirli bir boyutunu kısmen de olsa görünür kıldığı söylenebilir. Bu çerçevede, zaman zaman popüler gündemi meşgul eden futbol taraftarlığı ile siyasal taraftarlık arasındaki ilişkinin daha sağlıklı biçimde değerlendirilebilmesi için benzer çalışmaların farklı şehirlerde ve ulusal ölçekte tekrarlanması yararlı olacaktır. Özellikle Türkiye’de belirli bölgelerde ve şehirlerde belirli takımları destekleyen taraftar gruplarının kendine has siyasal eğilimlere sahip olup olmadığının tespit edilmesi, literatüre özgün ve karşılaştırmalı bulgular kazandırabilir. Bununla birlikte, bu araştırmanın en önemli sonuçlarından biri, siyasal gündemin görece durağan olduğu dönemlerde herhangi bir aktif taraftar grubuna mensup olmayan, futbolu gündelik yaşamda daha çok popüler bir eğlence biçimi olarak takip eden taraftarların futbol ile siyaset arasındaki ilişkiye mesafeli bir tutum sergilediklerinin ortaya konulması olmuştur.

Son tahlilde bulgular futbol ile siyaset arasındaki ilişkinin çok boyutlu, değişken ve popüler genellemelerle uyuşmayan bir ilişki olarak değerlendirilmesinin daha doğru olduğunu göstermektedir. Bu nedenle ileride yapılacak çalışmalarda araştırmacıların farklı şehirleri veya farklı lig düzeylerini kapsayan, ulusal çapta daha geniş bir örnekleme dayanan, belirli taraftar grupları arasında mukayeseye imkân tanıyan, futbol-siyaset ilişkisini daha kapsamlı ve derinlikli biçimde inceleyerek nitel yöntemlerle de desteklenen araştırmalara yönelmesi ilgili literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

References

- Anadolu Agency. (2023). *Futbol taraftar gruplarından İsrail'e Filistin tepkisi*. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/israil-filistin-catismasi/futbol-taraftar-gruplarindan-israile-filistin-tepkisi/3058077>.
- Armstrong, G., & Giulianotti, R. (1999). Football in the making. In *Football cultures and identities* (pp. 3-11). Palgrave Macmillan UK.
- BBC News Türkçe. (2023). *Fenerbahçe ve Beşiktaş tribünlerinde deprem sonrası erteleme maçlarında "hükümet istifa" tezahüratları*. Retrieved from <https://www.bbc.com/turkce/articles/cye81d649wxo>.
- Bourdieu, P. (1991). Sport and social class. In *Sport: Critical Concepts in Sociology* (Vol. 3, pp. 286-303).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Collins, T. (2015). Early football and the emergence of modern soccer, c. 1840-1880. *The International Journal of the History of Sport*, 32(9), 1127-1142.
- Curran, C. (2022). The emergence of football: Sport, culture and society in the nineteenth century by Peter Swain (review). *Journal of Sport History*, 49(1), 100-101. <https://doi.org/10.5406/21558450.49.1.32>
- Day, P. (2000). The administration of football in the twenty-first century. *Soccer & Society*, 1(1), 72-78.
- De Waele, J. M., Gibril, S., Gloriovova, E. & Spaaij, R. (Eds.). (2018). *The Palgrave international handbook of football and politics*. Palgrave Macmillan.
- Djordjevic, I. & Pekić, R. (2018). Is there space for the left? Football fans and political positioning in Serbia. *Soccer & Society*, 19(3), 355-372.
- Doidge, M. (2017). 'The birthplace of Italian communism': Political identity and action amongst Livorno fans. In *Fan culture in European football and the influence of left wing ideology* (pp. 142-157). Routledge.
- Fédération Internationale de Football Association [FIFA]. (2025). *Organisation*. Retrieved from <https://inside.fifa.com/organisation>.
- Fridy, K. S. & Brobbey, V. (2009). Win the match and vote for me: The politicisation of Ghana's Accra Hearts of Oak and Kumasi Asante Kotoko football clubs. *The Journal of Modern African Studies*, 47(1), 19-39.
- Gökçağı, M. A. (2008). *Türkiye'de futbol ve siyaset*. İletişim Yayınları.
- Harvey, A. (2013). The emergence of football in nineteenth-century England: The historiographic debate. *The International Journal of the History of Sport*, 30(18), 2154-2163.
- Hodges, A. & Stubbs, P. (2013). The paradoxes of politicisation: Football supporters in Croatia. In *New ethnographies of football in Europe: People, passions, politics* (pp. 55-74).
- Irak, D. (2020). Football in Türkiye during the Erdoğan regime. *Soccer & Society*, 21(6), 680-691.
- James, G. & Day, D. (2014). The emergence of an association football culture in Manchester 1840-1884. *Sport in History*, 34(1), 49-74.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.

- Karataş, Ö. (2014). Türkiye’de futbol ve siyaset ilişkisi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 39-47.
- Kassimeris, C. (2023). *The politics of football*. Routledge.
- Kennedy, D. & Kennedy, P. (2013). Introduction: Reflections on the context of ‘Left Wing’ fan cultures. *Soccer & Society*, 14(2), 117-131.
- Kolnhofer-Derecskei, A., Reicher, R. Z., & Szeghegyi, A. (2017). The X and Y generations’ characteristics comparison. *Acta Polytechnica Hungarica*, 14(8), 107-125.
- Kossakowski, R. & Besta, T. (2018). Football, conservative values, and a feeling of oneness with the group. *East European Politics and Societies*, 32(4), 866-891.
- Millar, S. R. (2016). Let the people sing? Irish rebel songs, sectarianism, and Scotland’s offensive behaviour act. *Popular Music*, 35(3), 297-319.
- Mills, R. (2009). ‘It all ended in an unsporting way’: Serbian football and the disintegration of Yugoslavia, 1989-2006. *The International Journal of the History of Sport*, 26(9), 1187-1217.
- Orejan, J. (2011). *Football/Soccer: History and tactics*. McFarland.
- Power, M. J., Widdop, P., Parnell, D., Carr, J. & Millar, S. R. (2020). Football and politics: The politics of football. *Managing Sport and Leisure*, 25(1-2), 1-5. <https://doi.org/10.1080/23750472.2020.1723437>
- Rewilak, J. M. (2023). Dictating play to the left wing: Does soccer make you more Democratic? *Frontiers in Sports and Active Living*, 5, 1004695.
- Say, H. (2024). Geç Osmanlı-Erken Cumhuriyet Dönemi’nde Türkiye’de futbol ve siyaset ilişkisi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(48), 125-148.
- Scutti, G. & Wendt, J. A. (2016). Football and geopolitics. *GeoSport for Society*, 5(2), 100-106.
- Seydioğulları, İ. H. (2021). Popüler kültür bağlamında futbol ve siyaset ilişkisi. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 9(20), 213-240.
- Sky News. (2013). *Türkiye football fans call for PM to resign*. Retrieved from <https://news.sky.com/story/Türkiye-football-fans-call-for-pm-to-resign-10443515>.
- Spaaij, R. & Viñas, C. (2017). Political ideology and activism in football fan culture in Spain. In *Fan culture in European football and the influence of left wing ideology* (pp. 79-96). Routledge.
- Sriyakul, T., Fangmanee, A., Jermisittiparsert, K. & Jermisittiparsert, K. (2018). Whether loyalty to a football club can translate into political support for the club owner. *Journal of Politics and Law*, 11(3), 47-52.
- Strauss, W. & Howe, N. (2000). *Millennials rising: The next great generation*. Vintage Books.
- Swain, P. (2020). *The emergence of football: Sport, culture and society in the nineteenth century*. Routledge.
- Taştan, H. Ş. (2020). Spor ve siyaset etkileşiminin incelenmesi: Niğde ili örneği. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 499-518.
- Turan, E. & Temizel, M. (2015). Din ve siyaset ilişkisi bağlamında oy verme davranışı: Niğde bölgesinde bir araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 86-99.
- Türköz, Ş. & Coşgun, M. (2022). Kent siyasal kültürünün genel seçim sonuçları üzerinden analizi: Niğde örneği (1950-2018). *Kentsel prizma ve toplumsal spektrum* (pp. 145-172). Nobel Bilimsel Yayıncılık.

- Walvin, J. (2014). *The people's game: The history of football revisited*. Random House.
- Wandhe, D. P. (2024). *The new generation: Understanding millennials and Gen Z*. SSRN Working Paper No. 4716585.
- Whigham, S., Kelly, J. & Bairner, A. (2021). Politics and football fandom in post-‘indyref’ Scotland. *British Politics*, 16(4), 414-435.
- Woźniak, W., Kossakowski, R. & Nosal, P. (2020). A squad with no left wingers. *Problems of Post-Communism*, 67(6), 511-524.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık.
- Yeniçirak, H. (2023). Toplumsal hareketlerin katalizörü olarak futbol: Çarşı ve Ahlavi örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 1279-1300.
- Yüksek Seçim Kurulu [YSK]. (2025). *Yüksek Seçim Kurulu seçim istatistikleri*. Retrieved from <https://www.ysk.gov.tr/tr/secim-i%CC%87statistikleri/78318>.
- Zimakis, Y. (2018). Football fan culture and politics in modern Greece. *Soccer & Society*, 19(2), 252-270.
- Zelyurt, M. K. (2014). Türkiye’de futbolun tarihine bir bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1763-1779.

ETHICAL DECLARATIONS**Research and Publication Ethics**

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.